ПАГОНЯ

РЭГІЯНАЛЬНЫ АГЛЯД: ГОРАДНЯ — ВІЛЬНЯ — БЕЛАСТОК. ЗАСНАВАНА Ў 1920 г.

№ 13 (27) *21—27 траўня 1993 года* *Кошт 5 рублёў*

ПАЧВАРА Ў СУТАРЭНЬНЯХ або Як партыйныя правадыры наведалі радыё.

«ПАГОНЯ» Ў КОЎНЕ. Беларуская газэта летувіскай Тарыбы.

ПЯТАЯ КАЛЁНА. Зацемкі дэпутата пра беларушчыну.

1939 год. НОВЫЯ ПАРАДКІ. Лёс сям 'і Міклашэвічаў.

«ГАНЬБА» —

гэта слова некалькі разоў прагучала з вуснаў сусьветна вядомага мастака Лявона Тарасэвіча на прэсканфэрэнцыі, якую ён наладзіў перад адкрыцьцём сваёй пэрсанальнай выставы ў Менску.

Л. Тарасэвіч у сваёй майстэрні у Валілах на Беласточчыне.

Да гэтай падзеі Лёнік, як яго клічуць сябры, імкнуўся ўсё жыцьцё. Яго шанавалі паўсюль у Эўропе, ў сусьветным цэнтры мадэрновага мастацтва — Новым Ёрку, у Ізраілі. Але ён, можа крыху сэнтыментальна, чакаў таго моманту, калі з ягонай творчасьцю здолеюць пазнаёміцца на Беларусі. Нарэшце зьмяніліся часы, і арганізацыяй выставы таленавітага беларускага мастака з Беласточчыны заняліся аж на ўзроўні міністэрстваў культуры Польшчы й Беларусі. Але вось з-за гэтай апошняй установы і пачаліся «сюрпрызы». Каталёг, макет і слайды для якога былі перададзены паўтары гады таму, ня быў выдадзены. Гэта, ў прынцыпе, нікога ня здзівіла — не прызвычаіліся ў нас пакуль што да падобных «капіталістычных штучак». Але Лёнік, якому звыкла працаваць у цывілізаваных умовах, усё ж такі згадзіўся праводзіць выставу. Пра гэта было дамоўлена ў сакавіку, і на Беларусь былі адпраўлены карціны, частка з якіх належыць музэю сучаснага мастацтва ў Лодзі, частку мастак прасіў у прыватных калекцыянэраў, бо хацеў , каб ягоная рэтраспэктыва на Бацькаўшчыне асьвятліла ўсе шляхі ягоных творчых пошукаў. Да правядзеньня выставы вельмі ўважліва ставіўся й аташэ па культуры польскай амбасады. Адказны за правядзеньне падобных акцыяў у нашым міністэрстве культуры таварыш Уродніч запэўніў, што ўсё будзе «о 'кэй» і запрасіў мастака на адкрыцьцё ягонай жа выставы.

Лёнік прыехаў за некалькі дзён. Лішне казаць, што на выставе й «конь не валяўся». Але больш за ўсё мастака абурыла тое, што пры разгрузцы ягоных карцінаў некаторыя былі пашкоджаны. Рэклямныя плякаты, эскіз якіх ён перадаваў раней, аддрукаваныя ня былі. Замест іх спрабілі традыцыйныя «саўдэпаўскія», дзе чырвонымі літарамі паведамлялася пра выставу нейкага Леона Тарасевіча. На рэзкую заўвагу мастака, што ягонае прозьвішча — Тарасэвіч, таварыш Уродніч паведаміў, што ў іх такая граматыка. На гэта Лёнік адказаў, што яму плявацъ на іхнюю граматыку, і што ўжо некалькі пакаленьняў ягоны род завецца Тарасэвічамі. У выніку такой падрыхтоўкі за тры дні да адкрыцьця выставы пра яе ня чуў нават Арлен Кашкурэвіч.

Выставу Лёнік усё ж такі зрабіў. Сам. Яму дапамагалі браты Кашкурэвічы — Іван і Хведар. Апошнія суткі яны ня выходзілі з выставачнай залы. Зрабілі не дзеля міністэрства, а дзеля сяброў і знаёмых. Апошнія суткі яны ня спалі зусім. На прэсканфэрэнцыю прыйшлі таксама толькі сябры й іх знаёмыя. Лёнік быў босы й у запэцканым фарбай працоўным камбінэзоне. Ён быў страшэнна стомлены, абураны й расчараваны. І ўсё ж такі дабразычліва пасьміхаўся «сваім».

Адкрыцьцё было «скамячана». Ня было традыцыйнага ў такіх выпадках шампанскага. Адно паспрабавалі вытрымаць нормы прыстойнасьці перад камэрамі. А потым усе хадзілі й разглядалі карціны. Я ня буду іх апісваць, таму што гэта зусім іншая размова — мой артыкул не пра тое. Заўважу адно — такой гарманічнай і моцнай выставы Беларусь яшчэ ня бачыла. І ня ведаю, калі яшчэ ўбачыць, бо зусім нядаўна рэктар Акадэміі мастацтваў Шаранговіч, пад час выступленьня на нейкай зборцы, прадэкляраваў, што акадэмія павінна стаць «аплотам рэалізму». Сумна ўсё гэта. Было б сьмешна, каб не было так сумна.

Пад час выступу польскі аташэ па культуры паспрабаваў выправіць сітуацыю. Ён сказаў, што ў нас з мастацтвам усё добра, але ёсьць цяжкасьці з арганізацыяй. Дазвольце не пагадзіцца! У нас з арганізацыяй «усё ў парадку». За той час, калі ён пасьпяхова «завальваў» выставу спадара Лявона Тарасэвіча, таварыш Уродніч пасьпеў арганізаваць сваю ўласную рэтраспэктыву, дзе вывесіў усе партрэты трактарыстаў і герояў сац. працы. Я ня думаю, што чытачы калі-небудзь гэта пабачаць, а таму прывяду адзін факт, які, на маю думку, цудоўна сьведчыць пра таварыша Уродзіча як пра мастака, ды й ня толькі: у музэі Максіма Багдановіча ёсьць твор ягонага пэндзлю, дзе зззаду напісаны назоў — «Встреча с зорькой Венерой».

Калі на прэсканфэрэнцыі Лёнік чарговы раз казаў «Ганьба!», я адчуваў сябе так, быццам мне кінулі гразёй у твар. Здавалася б, я тут пры чым? Я даўно абстрагаваўся ад гэтай саўдэпаўшчыны. Але... Чаму мы ня спытаем у падобных мастакоў-чыноўнікаў: «А што вы, таварыш, робіце ў нашым міністэрстве культуры?» Альбо наадварот: «А навошта нам такое міністэрства культуры?»

Сумна ўсё гэта.

Алесь АСТРАЎЦОЎ,
Менск.

Па жаўнерах з-пад Монтэ-Касіна

У мінулую нядзелю ў гарадзенскай Малой базыліцы адбылося набажэнства па жаўнерах, палеглых пад Монтэ-Касіна. У касьцёл прыйшлі некалькі соцень вэтэранаў ІІ Сусьветнай вайны, сярод якіх былі ўдзельнікі тых памятных дзён. Набажэнства было адметна таксама дзякуючы таму, што яго правіў надзвычайны і паўнамоцны пасол Ватыкану на Беларусі.

Пасьля касьцёлу частка вэтэранаў сабралася на прыватнай кватэры, бо правесьці сустрэчы ў Палацы культуры хімікаў не атрымалася. На «прыватках» гучалі вайсковыя ўспаміны.

(га).

Вуніяты зьвярнуліся ў суд

Грэка-каталіцкая суполка Горадні зьвярнулася ў суд, каб абскардзіць рашэньне аблвыканкама аб перадачы будынкаў былога жаночага Базыльянскага вуніяцкага кляштара эпархіі Беларускай праваслаўнай царквы Маскоўскага патрыярхата. Дарэчы, гарадзкія ўлады былі супраць заўчаснай перадачы кляштара, у якім сёньня месьціцца Дзяржаўны музэй гісторыі рэлігіі.

Пабудаваны кляштар быў у XVIII ст. на грошы гарадзенскіх вуніятаў. Рашэньне аблвыканкаму, як гаворыцца ў заяве ў суд, абмяжоўвае правы вернікаў грэка-каталіцкай канфэсіі Горадні, сапраўдных спадкаемцаў Кляштара.

Цікава, што з Ленінскага раённага суда Горадні вернікаў спачатку накіравалі у вабласны, а з вабласнога — назад у Ленінскі, ні там ні тут не прыняўшы заяву. Давялося тады даслаць яе поштай у вабласны суд, пасьля чаго прыйшоў адказ аб тым, што заява накіравана ў Ленінскі суд.

(пб).

«Адзідас!»

Прэзідэнт Усеамэрыканскай асацыяцыі вытворцаў спартыўнага абутку містэр Бранс пабываў у Горадні. Ён правёў папярэднія перамовы на абутковай фабрыцы, сустрэўся з кіраўніцтвам мясцовых уладаў. Ёсьць падставы разьлічваць на арганізацыю ў нас сумеснай вытворчасьці.

Дарэчы, да гэтага амэрыканскі камэрсант наведаў сталіцу Беларусі, дзе таксама вёў размову аб адкрыцьці вытворчасьці вядомага ва ўсім сьвеце абутку фірмы «Adidas».

М. ДУБРАВІН.

ПАЛІТЫЧНАЯ СЦЭНА

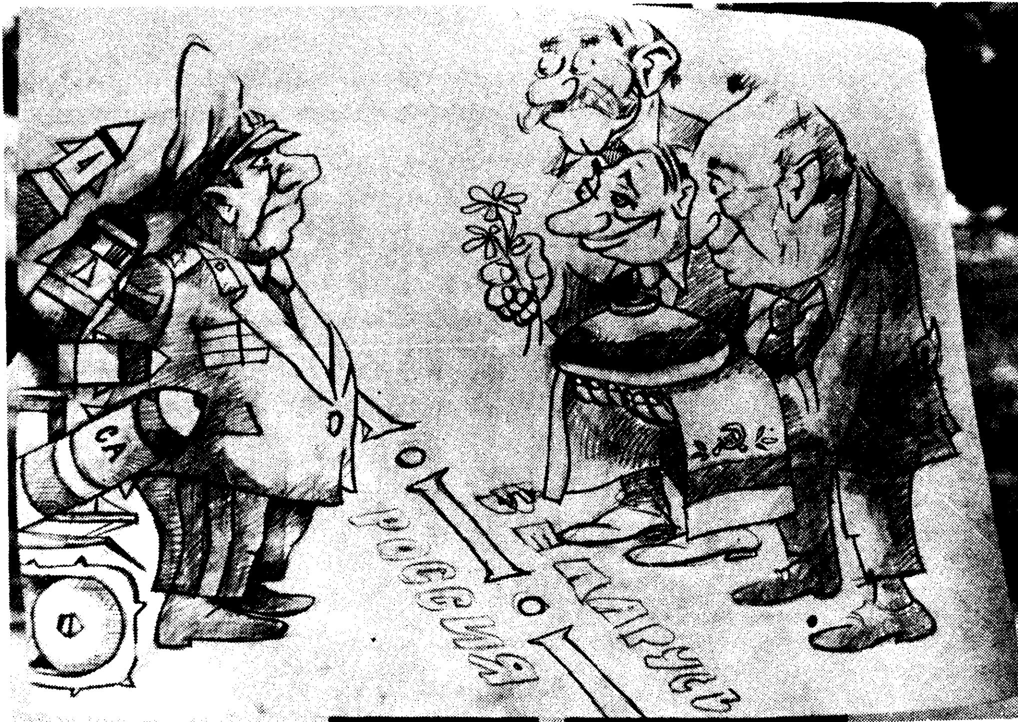
Мітынг у старым парку

Тое, што мітынгі сталі непапулярнымі ў грамадстве, яшчэ раз пераканаліся дэмакраты Горадні. Бо на апошні мітынг, які ладзілі дэмакратычныя суполкі ў старым парку, прыйшло прыкладна 300—400 чалавек.

Перад прысутнымі выступілі прадстаўнікі БСДГ, грамадзка-палітычнага аб 'яднаньня імя Каліноўскага, БНФ і Сялянскай партыі. Прамоўцы гаварылі аб здрадніцкай палітыцы ўраду і яго кіраўніка В. Кебіча, заклікалі супраць уваходу Беларусі ў ваенны блёк з краінамі СНД, на тэрыторыі якіх палаюць войны. Зьбіраліся подпісы ў падтрымку пазіцыі старшыні Вярхоўнага Савета захаваць нейтралітэт Беларусі, развешваліся сатырычныя плакаты з выявамі прэм 'ера.

Мітынг прайшоў без інцыдэнтаў і скончыўся пад натхняльныя мэлодыі гарадзенскага барда В. Шалкевіча.

(га).

Адзіным фронтам

Нядаўна ў Гомлі створаны новы народны рух, які мае назоў «Грамадзянскае дзеяньне». У яго ўвайшлі Аб 'яднаная дэмакратычная партыя Беларусі, Беларуская сялянская партыя, Рух дэмакратычных рэформаў, БНФ, БСДГ, Партыя народнай згоды, Беларускі сацыяльна-экалагічны саюз «Чарнобыль», яшчэ 15 грамадзкіх арганізацый.

Мэтай новага аб 'яднаньня зьяўляецца супрацьстаяньне пракамуністычным арганізацыям Гомельшчыны пад час наступных выбараў.

Добрыя камэрсанты

Дзякуючы камэрсантам з Чарнігаўскай і Кіеўскай вабласьцей Украіны на торжышчах Гомлі зьявілася шмат тытунёвых, макаронных і кандытарскіх вырабаў, а таксама суседзігандляры прадаюць вопратку, абутак, лекавыя прэпараты й гарэлку па коштах, значна ніжэйшых, чым у дзяржгандлі. Гарэлка каштуе 350—400 рублёў, трохлітровы слоік алею — 750—800 рублёў. Цыгарэты на 10—20 рублёў таньней тых, якія ў красавіку - траўні прапанаваў гамяльчанам па талёнах Аблгандаль.

По матэрыялах газэты «Палескі край» падрыхтаваў Г. АСТРОЎСКІ.

Няўдалая спроба бальшавіцкай экспансіі эфіру,

альбо Першакрасавіцкія жарты вакол «Беларускай маладзёжнай»

Не сакрэт, што радыёстанцыя «Беларуская маладзёжная» разам з часопісам «Бярозка» — адзіныя сродкі масавай інфармацыі на Беларусі, якія здолелі спалучыць тарашкевіцу з афіцыйнасьцю свайго існаваньня. Але вызначаюцца яны ня толькі гэтым, а ў першую чаргу — прафэсіяналізмам. Ня трэба праводзіць сацыялагічныя дасьледаваньні, каб даведацца аб рэйтынгу «Беларускай маладзёжнай». Лепш за ўсё пра яго засьведчыў той вэрхал, які ўзьняўся ў краіне пасьля першакрасавіцкіх жартаў пра «афіцыйнае паведамленьне ўраду» і наконт адкапаных археолагамі «сьлядоў» нейкай звышцывілізацыі дзесьці пад Менскам. Але пра гэта ўжо напісалі ўсе газэты, ня буду паўтарацца.

Безумоўна, як арганізацыя творчая, свабодная, таленавітая, «маладзёжная» рэдакцыя даўно нібы тое бяльмо на воку нашых уладаў. Было шмат спробаў яе закрыць альбо расфармаваць. На гэты раз, нягегла абвінавацўшы журналістаў у «дэзінфармацыі насельніцтва 1 красавіка пад час эфіру гумарыстычнай праграмы «Сёмая пятніца», Саўмін рашуча зьбіраўся давесьці справу «да канца». Але адбылася даволі дзіўная рэч: пад час самага запалу справа была неяк ціха «замята». Чаму так адбылося, я папрасіў распавесьці аднаго з непасрэдных удзельнікаў падзей, мадэратара (чалавека, які вядзе перадачу ў жывым эфіры) радыёстанцыі «Беларуская маладзёжная» Алеся Дайнэку. Вось што ён мне расказаў.

У канцы сакавіка, без 20-ці 11, гэта значыць за 20 хвілінаў да пачатку эфіра, я быў выкліканы ў габінэт намесьніка старшыні дзяржтэлерадыё Белтэлерадыёкампаніі сп. Сушкевіча. У яго сядзелі 18 рэпрэзэнтантаў палітычных партыяў, аб 'яднаных у адзін блёк пракамуністычнае накіраванасьці. Тут варта ўзгадаць толькі некаторых асобаў: гэта сп. Чыкін — сустаршыня ПКБ, сп. Малафееў — старшыня КПБ, прадстаўнікі славянскага сабору «Белая Русь» — арганізацыі прафашысцкага накірунку, якую не прызнаюць нават у Расеі і іншых арганізацыяў. Узначальваў іх сп. Гайдукевіч — каардынатар руху «Белая Русь».

Відавочна, што нашая радыёстанцыя ніколі ня вызначалася пракамуністычнай накіраванасьцю, а таму запрашэньне такой колькасьці рэпрэзэнтантаў такіх партыяў менавіта ў нашую рэдакцыю, у адзін дзень і за 20 хвілінаў да эфіру не магло ня выклікаць абурэньня. Мы ўспрынялі гэта як сьвядомую правакацыю: маўляў, адмовім ім у эфіры і гэта будзе адной з нагодаў, каб разагнаць нас і паказаць нашую «аднабаковасьць». Так, сапраўды, у нас вызначаны свой накірунак, бо зараз на Беларусі больш няма другой альтэрнатыўнай каманды, дзе б прадстаўнікі ад дэмакратычных плыняў мелі магчымасьць выказацца праз сродкі масавай інфармацыі.

Яшчэ цікавы той факт, што іх прывёў да нас у эфір член аддзелу друку, радыё й тэлебачаньня Саўміна — арганізацыі, якая пасьля першакрасавіцкіх жартаў відавочна аказвала на нас уціск. Мы даўно, як кажуць, мазалілі ім вочы. Адзначу тое, што праграмы такога кшталту рыхтуюцца за тыдзень да эфіру. А тут такая няспадзяванасьць... Гэта можна назваць умешваньнем у творчыя пляны рэдакцыі, гвалтоўным уціскам. Пры тым у свае часы кожнага з гэтых рэпрэзэнтантаў палітычных партыяў мы запрашалі паасобку да дыскусіі ў студыі. Але яны адмаўляліся, бо, відаць, як «воўчая зграя», па аднаму ня ходзяць.

Мы ўсё ж такі вырашылі праводзіць перадачу. Яны перад эфірам хацелі адключыць тэлефоны наўпроставай сувязі, якімі мы пастаянна карыстаемся, каб мець магчымасьць адказваць на тэлефанаваньні слухачоў. На гэта мы не згадзіліся.

У іх гэтак па-камуністычнаму было расплянавана, хто што кажа. Самыя «монстры» — Малафееў і Чыкін, павінны былі толькі адзначыць сваю прысутнасьць, але ня выступаць. І толькі, так бы мовіць, маёю воляю, яны вымушаны былі загаварыць у эфіры. Спачатку яны хацелі падставіць толькі «аўганскіх» маці, ды саміх аўганцаў. Вось, маўляў, на чым спэкулюеце — на крыві нашых дзяцей.

Я сам ня мог камэнтаваць іхнія выказваньні, ня мог быць апанентам. Адзіны магчымы варыянт дыскусіі быў — гэта тэлефанаваньні слухачоў. І яны падтрымалі нас. Проста нейкая плыня была званкоў. Слухачы назвалі ўсё гэта міні-варыянтам ГКЧП у нашым эфіры. Былі нават нараканьні з боку выступанцаў, што праграма не падрыхтаваная, а тэлефанаваньні — тэндэнцыйна падабраныя. Але ж яны самі прысутнічалі ў студыі, і бачылі, што гэта — нонсэнс. Ну а сказаць, што тэлефанаваньні слухачоў былі тэндэнцыйнымі, можна ў тым выпадку, калі ўлічыць, што мы маем сваю аўдыторыю, і, натуральна, такое гнюснасьці й у такое колькасьці, якая вылівалася з эфіру, нам даравацъ не маглі. Гэта сьведчыць пра тое, што партыі, якія прагнулі з эфіру зрабіць трыумф, на самой справе селі ў калюжыну. Гэта было відавочна.

Пасьля падзеі разгортваліся наступным чынам. У той дзень я быў вымушаны зьняць з эфіру заплянаваны выступ дэпутата гарсавету Ігара Чарняўскага, з якім за цэлы тыдзень была папярэдняя дамова. Натуральна, што годнасьць дэпутата была закранутая, і ён зьвярнуўся ў міністэрства інфармацыі з запытам, чаму без папярэдняга ўзгадненьня былі перакрэсьленыя пляны нашае рэдакцыі, і што на нашую радыёстанцыю мае месца ўціск Саўміну. Пасьля гэтага мяне выклікалі да сп. Сушкевіча, дзе прысутнічаў і дырэктар праграмаў сп. Уласенка, які непасрэдна тут у нас у структуры аддаваў загады, каб гэтыя людзі трапілі ў эфір. Мяне азнаёмілі з запытам і прапанавалі сказаць, што гэта — хлусьня, і што дэпутат займаецца «очернительством». Зразумела, я на гэта не пайшоў. Я пацьвердзіў, што сапраўды ня мог паставіць у той дзень ягоны выступ у эфіры, і што ўсё тое, што сп. Чарняўскі напісаў у запыце — праўда.

Пасьля першакрасавіцкіх жартаў мы не маглі не скарыстаць такую сітуацыю на сваю карысьць. Запыт дайшоў да сп. Трусава. Я быў вымушаны напісаць тлумачальную, дзе ў разгорнутым выглядзе растлумачыў гэтую сітуацыю. Сапраўды, ня мог той самы прадстаўнік Саўміну сп. Балажынскі — былы супрацоўнік радыё, ня ведаць пра тое, што праграмы такога кшталту рыхтуюцца за тыдзень, а паставіць нас перад фактам за 20 хвілін да эфіру — сьвядомая правакацыя, спроба зьбіць нас з панталыку. Але, як вы ведаеце, журналісты «Беларускай маладзёжнай» ніколі ад паперкі не працавалі. Мы хутка з 'арыентаваліся і адпаведным чынам пабудавалі эфір, таму слухачы хутка разабраліся хто ёсьць хто.

Калі яны прыйшлі ў студыю, у эфіры гучала песьня: «А ў заапарку ўсё проста й ясна. Сьмешна з адным, з другім — апасна...», потым кампазіцыя АС/ДС «Бэк ін Блэк» — «Вяртаньне ў чорным», але гэтыя людзі не разабраліся. І ўвогуле, тое, як яны сябе паводзілі ў эфіры, тое, што яны казалі — гэта настолькі сьмешна выглядала! Звычайны абсурд, камуністычныя лёзунгі, не падмацаваныя нічым. Я колькі разоў ні спрабаваў дабіцца тлумачэньня іхніх праграмаў — эканамічных і палітычных — гэтага не атрымалася. Дагаворваліся проста да абсурду. Калі я задаў сп. Малафееву пытаньне: ну вось, вы выступаеце зараз, нейкія лёзунгі прамаўляеце, а што замінала вам, калі вы былі пры ўладзе, увасобіць гэта ў жыцьцё? Ён сказаў, што на той час ужо быў адменены 6-ты артыкул пра кіруючую ролю партыі. Тады я спытаў: так што ж, маўляў, вы выступаеце за яго аднаўленьне? Атрымалася замінка ў студыі, пачалі адказваць: не...

Карацей, палітычная недальнабачнасьць гэтых людзей была відавочная. Зрэшты, і гэты эфір таксама паказаў гэтыя людзі аджылі сваё, але з іншага боку сітуацыя значна складаней. Уласна мяне здзіўляе ўзнаўленьне гэтых партыяў. Для сябе я малюю гэта наступным чынам: выставілі камуністычнага монстра, а на самой справе гэта людзі, увогуле не абазнаныя ў палітыцы. Іх выставілі як пудзіла — вось, маўляў, кусайце, грамадзяне, ня дайце ім прайсьці. А сапраўдная пачвара, сапраўдная камуністычная намэнклятура даўно ўладкавалася ў камэрцыйных структурах. Вобразна кажучы, пачвара бяжыць па сутарэньнях і выскачыць у нас за сьпінамі, калі ніхто ня будзе чакаць, бо ўся ўвага будзе зьвернута на монстра, які на самой справе выступае ў ролі блазна, які ня мае рэальнае сілы. А калі адбудзецца сапраўднае зрошчваньне намэнклятурных грошай, зрошчваньне камэрцыйных структураў з урадавымі ворганамі, я баюся, у нас можа быць другое Чылі — стабільная краіна, са стабільнаю эканомікай, але — дыктатура.

Цікавую гісторыю распавёў Алесь Дайнэка. Вось толькі яе канцоўка — сумная. У рэшце рэшт няхай сабе тая пачвара бяжыць па сутарэньнях, няхай там жыве. Абы на сонца ня выпаўзала.

Я. ДУБРОЎСКІ.
Менск.

АРХІЎ

З першага нумару нашае газэты мы пазначылі ў загалоўку — «Пагоня. Заснаваная ў 1920 годзе». Але газэты з такой назвай выходзілі і ў іншыя часы. Розныя былі ў іх арыентацыі, розныя мэты, урэшце,— розныя рабілі іх людзі. Цяпер, бадай, мала што й засталося ад тых арыентацыяў і мэтаў, даўно няма тых людзей. Адно «Пагоня» — старадаўні беларускі гэрб — дайшоў да нашага часу бяз зьменаў.

Сёньня мы пазнаёмім нашых чытачоў з «Пагоняй», што была заснаваная ў 1920 годзе. У часе, калі незалежная Рэспубліка Беларусь, шукаючы сваіх саюзьнікаў, узіраецца ў краіны свайго атачэньня, калі адныя ня могуць жыць без Расеі, а другія бяз Польшчы, вопыт той, колішняй «Пагоні» можа аказацца надзвычай карысным. Ня толькі з Расеяй і Польшчай жыла Беларусь — разам баранілася ад чужое навалы. Больш даўні, доўгі й багаты ў нас досьвед сужыцьця з Летувой. 70 гадоў адчужэньня двух народаў, урэшце, ня так ужо й шмат у параўнаньні з 7 стагоддзямі супольнага існаваньня бяз межаў і візаў.

Безумоўна, ідэалёгіі «Пагоні» 1920 году й нашай газэты розныя. Гэта тлумачыцца й мейсцам выданьня, й статусам (мы — зусім незалежны тыднёвік, а тая газэта па сутнасьці — афіцыёз Ковенскага ўраду) і тым псіхалягічным бар ´ерам, які ўзьвялі ў XX ст. паміж нашымі народамі чужыя ўлады. Вось жа гэты чужацкі бар ´ер мы мусім ламаць сваімі рукамі. Сучасныя Беларусь і Летува, кожная цьвёрда стоячы на пазіцыях свае незалежнасьці, мусяць быць адкрытымі адна да аднае. Для нас гэта азначае перадусім адкрытую Вільню — калыску беларушчыны, адкрытую Віленшчыну, дзе дагэтуль гавораць панашаму й сьпяваюць нашыя песьні, адкрытыя музэі й архівы. Дарэчы, у рукапісным аддзеле бібліятэкі Акадэміі Навук у Вільні нам і ўдалося адшукаць «Пагоню», заснаваную ў 1920 годзе.

Тая «Пагоня» выдавалася ў Коўне. Першы нумар выйшаў у ліпені, апошні — у студзені; усяго было 18 нумароў. Выданьне й рэдагаваньне ажыцьцяўляў Стол Друку Міністэрства Беларускіх Спраў Летувы. Што гэта быў за час!

Летувіская Рэспубліка існавала другі год. Рада і Ўрад Беларускай Народнай Рэспублікі, ратуючыся ад бальшавікоў, туляліся ў эміграцыі. Бальшавікі ўжо «нацацкаліся» з Савецкай Беларусяй, з Літоўска-Беларускай Савецкай Рэспублікай і цяпер ваявалі з Польшчаю. Паводле мірнай дамовы Савецкай Расеі з Летувой, да апошняй адыйшлі вялікія абшары Віленшчыны ды Гарадзеншчыны. Летувіская адміністрацыя спрабавала была пераехаць у Вільню (дарэчы, 10-ы нумар «Пагоні» за 8.10.1920 выйшаў у Вільні), але гэнэрал Жалігоўскі ўзьняў путч і стварыў т. зв. Сярэднюю Літву, якая ў выніку плебісцыту далучылася да Польшчы. Вось усе гэтыя падзеі якраз і адлюстроўваліся ў «Пагоні».

У публікацыях, якія мы перадрукоўваем сёньня з газэты-аднафаміліцы, згадваюцца Міністэрства Беларускіх спраў пры ўрадзе Летувы, беларускія вайсковыя адзнакі. Былі й такія ў летувіскім войску. Але гэта асобная вялікая гаворка. Мы ж у гэтай публікацыі ня маем на мэце даваць падрабязны гістарычны камэнтар, а хочам толькі перадаць атмасфэру тае пары й, можа быць, даць штуршок да развагаў і параўнаньняў таго й — нашага неспакойнага часу.

Беларуская газэта летувіскай Тарыбы

АД РЭДАКЦЫІ

Выпускаючы № 1 «Пагоні», Рэдакцыя маніцца запоўніць тую прастору, якая праз увесь час будаўніцтва Літоўскага Гаспадарства, вельмі адчувалася ўсімі беларусамі... Не разумеючы літоўскай мовы, беларусы змушаны былі чытаць газэты ў больш зразумелай ім польскай мове й зусім не запазналіся з іх ні аб дзяржаўным будаўніцтве, ні аб аспэрацыях літоўскага народу, а, таксама, ня маючы сваёй газэты, не запазналі літоўскага народу ў яго нацыянальных асобнасьцях і патрэбах; самі ж раскінуліся ва ўсе бакі, ня ведаючы каго трымацца і чаго прытрымоўвацца. Вось дзеля таго, усе беларускія грамадзяне Літвы няхай згуртуюцца каля гэтае беларускае газэты «Пагоня», якая павядзе да незалежнасьці нашай супольнай з літоўскім народам Бацькаўшчыны.

(«Пагоня», № 1, 29.07.1920).

Інтэрв ´ю з Дамінікам Сямашкам, Міністрам Беларускіх Спраў

... Ідэя беларускай дзяржаўнасьці безумоўна жыве сярод беларускага народу, каторы сам дамагаецца незалежнага існаваньня, і падзел займаемай ім тэрыторыі паміж Расеяй і Польшчай будзе заўсёгдашнім яблыкам раздору паміж імі.

Я зьвяртаў на гэта ўвагу ў часе майго прабываньня ў Маскве, дзе быў як дэлегат літоўскай мірнай дэлегацыі. Пры ўсім тым, будуючы незалежнае гаспадарства, беларусы жадаюць фэдэрацыі з Літвой, бо й Міншчына, й Магілёўшчына эканамічна цягнуць да Літвы. Падобна таму, як рэкі, дарогі й чыгункі маюць накірунак да Балтыкі, так думкі й вочы беларусаў зварочваюцца на захад да Літвы.

Мы жадаем нашым братом поўнага посьпеху ў іх дамаганьнях, аднак жа самі, лічучы сябе грамадзянамі Літвы, наўперад усяго прымаем самае дзейнае ўчасьце ў яе адбудаваньні — большага на сябе ўзяць ня можам.

Другія напрамкі беларускай палітычнай думкі не зьвяртаюць на сябе асаблівай увагі...

(«Пагоня», № 11, 14.10.1920).

Дэклярацыя старшыні Рады Міністраў д-ра Грынюся, прачытанай на паседжаньні Устаноўчага Сойму

... З беларусамі, з якімі народ літоўскі злучаюць успаміны супольнай прошласьці й супольнай нядолі, Урад будзе старацца усталяваць адносіны прыяцельскія й суседзкія...

... Цэнючы карысьць добрых адносінаў з суседзямі, Урад будзе старацца кіраваць засадай аб ´ектыўнага права й шукаць шляху паразуменьня. Але аднасчаса Урад пільна будзе сьцерагчы — дзе канчаюцца кампрамісы й пачынаецца непрыкасноўнае права нашага народу...

(«Пагоня», № 3, 12.08.1920).

Вільня 10.08 (ЭЛЬТА)

16 і 17 жніўня Віленскую павятовую і мястовую камэндатуры і Старшага прадстаўніка Ашмянскага павету наведала дэлегацыя ад 25 000 чалавек, жыхароў Ашмянскага павета, абвясьціўшы ад імя гэтых жыхароў гарачую падзяку й прызнацельнасьць Ураду Літвы за тое, што ён пры перагаворах з рускімі пастараўся далучыць Ашмянскі павет да Літвы. Так як прысланыя з Расеі (рэўкомы) дзелаюць мітынгі і ўсяляка змушаюць людзей падпісвацца, каб Ашмянскі павет прылучыць да Расеі, дэлегацыя выражае гарачы пратэст такога прымусу і сфальшаваньня жаданьня і волі народу. З 25 000 чалавек не знойдзецца і 20, якія б хацелі прыналежыць да Расеі. Яны так далей кажуць: «Мы зьяднаны з Літвой гістарычнай, эканамічнай і духоўнай зьвяззю. Замкавая гара, Катэдра і Віленскія Школы дужа многа гавораць нашаму розуму і сэрцу. Вы б аканчацельна нас пагубілі, каб адстранілі нас ад Вільні. У Ашмянскім павеце рускіх знойдзецца ня больш 1—3 працэнтаў. Мы — літоўцы, хоць некаторыя з нас ужо і не гавораць па-літоўску. Робце нам літоўскія школы і ўзноў мы вернімся да нашае роднае прайцоўскае мовы...

(«Пагоня», № 5, 26.08.1920).

Беларускае Міністэрства а Беларуская Рота

Новы Міністар Беларускіх Спраў, прыступіўшы да спаўненьня сваіх абавязкаў, у першы чарод зьвярнуўся да Камандзёра Беларускай Роты з гэткім лістам: «... Пасылаючы вам і ўсёй Беларускай Роце мой гарачы прывет, лічу, што ў маёй з вамі працы мы духоўна аб ´яднаемся — Вы на фронце, бaронячы сваёй крывёю межы, а я тутака, баронячы як нашай дарагой Бацькаўшчыны, так і нашых сьпецыяльных беларускіх справаў... Міністар Д. Сямашка».

У адказ на гэты ліст пасьледавала такое данясеньне: «Паважаны Пане Міністру. Выбачайце, што вайсковы адказвае Вам на Ваша вітаньне ветліва на гэткай паперцы і пішучы алоўкам, бо праз гадзінку мы ўсе ідзём наперад. Вораг ад нас ужо ў 10 вярстох і яшчэ няведама, якое будзе з ім у нас спатканьне. Дужа, дужа падняло дух нашых жаўнераў Ваша прывітаньне і мы цьвёрда верым у тое, што даб ´ёмся свайго. З гарачым прывітам Вам і ўсім супрацоўнікам ад беларусаў вайсковых. А. Ружанцоў, майор».

(«Пагоня», № 2, 5.08.1920).

Беларускае войска

Вызваляючы беларускую тэрыторыю ад варожай акупацыі, беларускае войска ўсьцяж пасуваецца наперад. Неапісуемы энтузіязм ахопліване мясцовае насельніцтва пры відзе сваіх родных збаўцаў. Шэраг мясцовасьцяў, як Гімзы, Бяляны, Крывасельцы, Юраны, Плесы, Ваганішкі і многа другіх ужо вызвалены. Беларускае войска займае фронт 42 вярсты уздоўжкі, баронючы як маскоўскі, так і латышскі фронт. Жыхары вызваленых мяйсцовасьцяў просяць перасланць падзяку Міністру Беларускіх Спраў за дбаньне аб іх лёсе... і просяць беларускай літаратуры...

(«Пагоня», № 3, 12.08.1920).

Весткі з Горадна

Бальшавікі спачатку, на працягу 3 дзён, рабавалі места, забіралі ўсё незрабаванае палякамі: убраньне, крамы, збожжа, быдла, коні і рожныя дамовыя рэчы. Усе склепы запячатвалі, а потым пачалі ўсё вывозіць з места. Таксама рабавалі вельмі многа старых кнігаў, карцінаў, бронзы й іншых маючых вялікую вартасьць помнікаў старажытнасьці. У апошнія дні бальшавікі нацыяналізавалі аптэкі. Так жа хацелі вывезьці з Горадна ўсе электрычныя прыборы і вялікі камутатар з тэлеграфу, але 18 жніўня дэпутацыя хадзіла да камісараў прасіць, каб камутатара ня бралі.

Зараз жа бальшавікі пачалі арганізоўваць свае рэўкомы і пачалі арыштоўваць жыхароў, у тым ліку беларусаў: Пчыцкага з сынам, Лукашэвіча, Штрандмана, вучыцеля гімназыі Ларыёнава, грамадзян Каспаровіча, Тарасюка ды іншых, каторыя і да апошняга часу сядзяць у турме. Пачаўся голад, фунт чорнага хлеба каштуе 300 руб. і то яго не лёгка дастаць. Тэрарызаваныя арыштамі, рабункамі і голадам жыхары, нават тыя, каторыя дагэтуль спачувалі бальшавізму, пачалі шчыра чакаць літвіноў, каторыя прынясуць ім хлеб і спакой. Цікава аднатаваць, што нават працаўнікі горадзенскія ў большасьці не прыхіляюцца да бальшавікоў. Да прыкладу, працаўнікі вядомай фабрыкі Шарашэўскага, калі па загаду бальшавікоў выбіралі сваё ўпраўленьне, то пакінулі на сваіх пасадах дырэктароў ды іншых кіраўнікоў... Дзейнасьць Горадзенскага Беларускага Камітэту пры бальшавіках запынілася, таму што старшыня Камітэту Баран, разам з Дзекуць-Малеем прыхінуліся да бальшавікоў (Баран — камісарам справядлівасьці, а Дзекуць-Малей — камісарам сацыяльнага забесьпячэньня)...

Старшыня бальшавіцкага рэўкома ў Горадні Славінскі (паляк з Менску) казаў: «Мы аддаем Горадню літоўцам, штыкамі навязваць ім сваю праграму ня будзем — гэта справа літоўскага пралетарыяту, якому мы будзем памагаць іншымі сродкамі»...

(«Пагоня», № 6, 2.09.1920).

Кніжкі для дзяцей Беласточчыны

Больш за месяц таму "Пагоня" паведамляла аб зборы кніжак для беларускіх дзетак на Беласточчыне. У рэдакцыю пачалі адразу тэлефанаваць і прыходзіць людзі рознага ўзросту. Большасьцю знаёмыя жыхары нашага горада, а падчас і тыя хто ніколі не прыходзіў на «Паходню», ня ўдзельнічаў у мітынгах і дэманстрацыях, не расклейваў улёткаў. Проста людзі, беларусы.

Пустыя паліцы нашай кніжнай шафы хутка запоўніліся самымі рознымі выданьнямі беларускіх і замежных аўтараў. Адзін гарадзенскі камэрсант скупіў нават ва ўсім горадзе апошняе выданьне «Кароткі нарыс гісторыі Беларусі» У. М. Ігнатоўскага. Старэнькая настаўніца, цяпер пэнсіянерка, якая ўсё жыцьцё выкладала беларускую мову, расчулена пытала: няўжо сапраўды нам нехта дапамагае ў гэтай справе? Яна не пашкадавала з асабістай бібліятэкі самыя лепшыя кніжкі беларускіх клясікаў: Купалы, Коласа, Багдановіча, Караткевіча, Быкава, Багушэвіча і іншых. Напэўна, сама зьбірала іх усё жыцьцё...

Былі нават моманты, калі за ўдзячнасьць людзей не знаходзілася і слоў падзякі. Так адзін мужчына, інжынер, прыехаў у Горадню з Менску ў камандзіроўку на мясцовы завод і прывёз з сабою цэлую кайстру дзіцячых кніжак. І пры гэтым сьціпла дадаў: «Калі будзе наступная камандзіроўка, падвязу яшчэ».

Адна маладая маці, дарэчы руская, дачка вайскоўца, прынесла кніжкі і на ламаной беларускай мове распавядала, што яе дачка кожны дзень вяртаецца з садка з новымі беларускімі словамі. І адразу пачынае вучыць маму, дзядулю і бабулю. Гэтай маладой вельмі хацелася б, каб і на Беласточчыне дзеткі мелі магчымасьць чытаць кніжкі на прыгожай без параўнаньня і больш таго роднай мове.

Атрымалі мы пасылку з Віцебшчыны з прыгожага гарадка Дуброўна ад Васіля Макаравіча Забайловіча. Відаць, трапляе наша газэта нейкім чынам і туды. Вельмі ўдзячны Вам, Васіль Макаравіч, і ўсім тым людзям, якія з такой павагай аднесьліся да гэтай дабрародзінай справы. Безумоўна, дзеткі на Беласточчыне будуць таксама ўдзячны вам.

Нагадаю толькі, што кніжкі яшчэ можна прыносіць у рэдакцыю.

Ф. МАЛЕЦКАЯ.

ВОДГУКІ

Куды падзецца беларусу?

Дагэтуль вагаўся: ці трэба выказвацца так рашуча? Не аднойчы перапытваў сябе — ці не памыляюся ў сваіх падсумаваньнях, ці не бярэ верх глыбокая адданасьць беларускасьці без уліку глыбіннага аналізу падзей у заходняй Беларусі? Вядома ж, голыя эмоцыі, як і рознапалюсныя скрайнасьці, не падмога справе. Ісьціна — яна пасярэдзіне...

Аднак перамовы з аднадумцамі й знаёмымі усё больш пацьвярджалі падстаўнасьць турбот. Газэтныя публікацыі апошніх гадоў гэтаксама адкідаюць прэч апошнія ваганьні. Так, спадары, панове й таварышы, нешта ня тое дзеецца цяпер на заходніх беларускіх абшарах.

ПАТРЫЯТЫЧНЫ друк даўно зьвярнуў на гэта ўвагу, падкрэсьліў, што палітычныя гульні палякаў і расейцаў на Гарадзеншчыне пераходзяць межы, за якімі беларус зноў становіцца ці «быдлам», ці жыхаром «Северо-Западного края». Мясцовыя пятыя калоны навыперадкі кінуліся ў барацьбу за далучэньне тутэйшых земляў адпаведна да Польшчы ды й Расеі. Меркаваньні саміх жа беларусаў, як і раней (а гісторыя пра гэта сьведчыць), ніхто ў разьлік не бярэ. Бяз нас дзялілі Беларусь у 1921 годзе, безьлічразоў гандлявалі яе тэрыторыяй ва ўгоду палітычным дабротам суседзяў, аддаючы то Беласточчыну Польшчы, то Віленшчыну — Летуве, то Смаленшчыну — Расеі. Палітыка дзялкоў накшталт Сталіна — Молатава ляснула, і Беларусь засталася ні з чым.

На жаль, сёньняшні беларус мала знаёмы з гісторыяй Бацькаўшчыны. Яго талерантнасьць, а гэта любімае слова сп. Шушкевіча, для мяне роўназначнае здрадніцтву нацыянальных інтарэсаў. Менавіта так успрымаю артыкул у «Пагоні», ліст з Беласточчыны: «Вось табе й «воля», Беларусь...» Аўтар не падпісаў свайго імя, бо ведае, што яго пасьля будуць цкаваць. На гэта ва ўсе часы былі мастакі шчыраваць за юдавы срэбранікі...

Артыкул выклікае пачуцьці болю й гнаўлівасьці. Можна было б зараз перайсьці да плаканьня, зьвяртацца да патрыятычных струнак чалавека, заклікаць да кансалідацыі, кпіць з нашага, беларускага, безхрыбетнага характару й г. д. Усё гэта ўжо было. Наплакаліся.

Хопіць!

Беларус працуе, стварае матэрыяльныя каштоўнасьці, але абыякавы да будучыні сваёй і сваіх дзяцей. А за яго сьпіной па-ранейшаму ідзе вялікая дзяльба. Дзяржавы-суседкі змагаюцца за тое, каму хутчэй удасца перацягнуць нас на свой бок. Пакуль што выяўна бачыцца ідэялагічнае сутыкненьне, і найперш касьцёла й царквы. Затым школы — польскай і рускай. Беларускую не бяру да ўвагі, бо яе будучыня пад вялікім пытальнікам. Цяперашні Вярхоўны Савет, без сумніву, праштампуе падсунутую ворагамі беларушчыны паперку й увядзе двухмоўе — зьнішчыць адно з галоўных заваёў Адраджэньня — беларускую мову.

ПЕРАГАРНІЦЕ гарадзенскія газэты апошняга часу. Шмат у іх знойдзецца для ўдумлівага чытача. Першага мая на мітынгу адзін з папрарасейску настроеных выступанцаў запэўніваў прысутных, што Беларусь — гэта Расея, бо тут жывуць «русскоговорящие», што былы СССР — добраахвотнае аб 'яднаньне...

Ягоныя аднадумцы з КПБ-ПКБ у штотыднёвіку «Высота», выказваючыся ў сваіх матэрыялах пад рубрыкай «Партийный перекресток», адмаўляюцца ад незалежнасьці Беларусі, заклікаюць зноў ствараць грамадзтва бяз класаў, «эксплуатацыі», нібыта для нас было поўным шчасьцем атрымліваць трыццаць працэнтаў ад заробку, астатняе ж забірала дзяржава й пасьля рабіла нам ласку, маўляў, вось ён, сацыялістычны рай, з грамадзкіх фондаў падтрымлівае й бясплатнае лячэньне-вучэньне, і адпачынак. І ніхто чамусьці не здагадваўся, што гэтая «дабрачыннасьць» даўно аплочана з яго ж кішэні...

Функцыянэры з Саюза палякаў на Беларусі, відаць, папракнуць за выхапленую з кантэкста фразу. Але слова — не верабей. «Звязда» зьмясьціла выказваньне нейкай Яніны Янчукайтэне з Мастоў: «Мы не нацыянальная меншасьць, мы ніколі не былі тут меншасьцю. Мы грамадзяне Рэчы Паспалітай на сваёй роднай зямлі». Вось так. Але нагадаю шаноўнай пані вынік перапісу насельніцтва 1989 года. На Гарадзеншчыне на той час было ўсяго жыхарства 1.170.342 чалавекі. З іх беларусаў — 702.208, палякаў — 300.836, расейцаў — 124.250, украінцаў — 23.401, летувісаў — 3.087. Да гонару кіраўніцтва II зьезда палякаў на Беларусі, дзе Я. Янчукайтэне рабіла свае «адкрыцьці», знайшліся разумныя палітыкі, якія падкрэсьлілі, што гэта яе асабістая думка, а не ўсіх сябраў СПБ. Але ж думкі не зьяўляюцца на голым месцы...

Тая ж польская грамадзкасьць б 'е цяпер трывогу, маўляў, у савецкія часы беспадстаўна палякі з-за нацыянальнасьці запалохваліся, іх прымушалі мяняць ці хаваць сваю нацыянальную прыналежнасьць, запісвацца беларусамі. Трэба аднавіць справядлівасьць...

А мне ўзгадваюцца словы паэта Сяргея Новіка-Пяюна пра ягонае жыцьцё ў Заходняй Беларусі падчас яе часовага знаходжаньня ў складзе даваеннай Польшчы: «Стараста, які выдаваў пашпарт, прымушаў мяне запісацца палякам, казаў, што паеду тады вучыцца ў Кракаў, у акадэмію» (гл. «Звязду» ад 27 сакавіка г. г.). Ды ці толькі паважаны Сяргей Міхайлавіч успамінае, як гагачасныя польскія ўлады выкаранялі беларускае!..

Колькі сёньня такіх «палякаў» на Гарадзеншчыне? Хадзіць у касьцёл яшчэ ня значыць быць палякам, бо каталіцкае веравызнаньне распаўсюджана па ўсім сьвеце. Бразільцы, італьянцы, мексіканцы й шмат хто іншы — каталікі, аднак ніхто пры гэтым ня пішуцца палякамі. А вось у нас на Беларусі нехта пастаянна даводзіць «каталік — значыць паляк», нібыта каталікам ня можа быць беларус ці рускі. Магчыма, некаму не падабаецца такая нацыя, як беларусы, дык гэта яго асабістыя справы. Мне ж бачыцца й тут мэтанакіраваная палітыка з далёкім прыцэлам.

ПАЛІТЫКА — не дарога з аднабаковым рухам. І калі сёньня той-сёй са старонак польскамоўнага друку ці па радыё пачынае пералічваць жахі, якія прынесла гэтай нацыі на Беларусі камуністычнае кіраваньне, чалавеку, які паглыблена ведае гістарычныя стасункі на тутэйшых землях, карціць запытацца: няўжо панаваньне ў Заходняй Беларусі польскай адміністрацыі было для маіх бацькоў доўгачаканым раем? Пачытайце аповесьць Аляксея Карпюка «Данута», іншыя яго творы, аўтабіяграфічнага накірунку, успаміны актыўных удзельнікаў вызваленчага руху, пераканаецеся, як пасьміхаліся з «хамуў», білі па руках, калі ў шкаляра знаходзілі кніжку на беларускай мове. Палянізацыя вялася шырокім фронтам, і гэтага факта адмаўляць ня можа ніхто.

За некалькі гадоў да вядомых падзей верасьня 1939 года беластоцкі ваявода Латашэўскі яскрава выклаў палітыку правячых колаў Рэчы Паспалітай: «Гаворачы сьціслa, нашы адносіны да беларусаў могуць быць выказаны так, што мы жадаем аднаго, настойліва патрабуем, каб гэтая нацыянальная меншасьць думала папольску, нічога яму ўзварот не даваць і нічога не рабіць у іншым накірунку. Пажадана, каб гэты працэс паскорыць, інакш можна чакаць розных непаразуменьняў. Мы павінны адолець старажытную беларускую культуру». Міністар асьветы Скульскі мовіў яшчэ карацей: «Запэўніваю вас, што праз 10 гадоў у Польшчы нават са сьвечкай не знойдзеце ніводнага беларуса». Польскі публіцыст тагачасных дзён Уладыслаў Студніцкі таксама абвяшчаў: «Ні аб якім беларускім народзе ня можа быць і гутаркі, бо беларусы ня маюць уласных традыцый. Аб беларускай культуры нельга гаварыць з прычыны таго, што ў беларусаў няма культурнага адзінства».

Цяпер на Гарадзеншчыне шырока разгортваецца польскае школьнае будаўніцтва. Законы, прынятыя беларускім парлямэнтам, садзейнічаюць гэтаму. І кепскага тут анічога няма. Але мне ўспамінаецца тэкст Рыжскай дамоўленасьці 1921 года паміж Расеяй і Польшчай. Там было запісана: не прычыняць перашкод нацыянальнаму жыцьцю беларускага народа, як і іншым нацыянальным меншасьцям у складзе Польшчы.

З беларускімі школамі атрымалася наступнае. 31 сакавіка 1924 года ўрад Пілсудзкага прыняў закон аб школьнай справе. Дазвалялася адчыняць беларускія школы толькі там, дзе было больш, як 25% беларусаў. Пасьля закон «удасканалілі»: беларускія школы адчыняць там, дзе бацькі 40 дзяцей пададуць заявы з просьбай вучыць сыноў і дачок пабеларуску. Беларускія паслы ў сейме зьвярталіся па дапамогу да прэм 'ер-міністра Грабскага, але дарэмна. Наадварот, зьніклі самыя старыя школы ў вёсках Яглічы й Кавалі Сьвянцянскага павету. Беларускіх настаўнікаў налічвалася ў Заходняй Беларусі 150 чалавек, але працу мелі толькі 30. Да 1937 года беларускія школы, не кажучы пра гімназіі, былі зьліквідаваны.

Нядаўна ў польскамоўнай газэце «Глос з-над Немна» кіраўніцтва СПБ давала справаздачу аб праробленай рабоце, у прыватнасьці, адкрыцьцё школ. Падумалася: талерантны беларус дбае сёньня пра навучаньне польскіх дзетак па-польску, дык чаму ў свой час дэмакратычны паляк перашкаджаў набыць адукацыю пабеларуску таму ж беларусу, прымушаў запісацца палякам? Міністар асьветы Скульскі ведаў, што гаварыў. А на практыцы мой бацька-нябожчык так і застаўся з чатырма класамі польскай школы. Гэтыя параўнаньні прымушаюць задумацца. Тым больш, што на Беласточчыне, калі верыць узгаданаму напачатку артыкулу, публікацыям у розных выданьнях цяпер беларуская мова вывучаецца як прадмет толькі ў так званых беларускіх гімназіях двойчы на тыдзень.

У савецкі час становішча ў нас катастрафічна пагоршылася. Перад вайной настаўнікі-усходнікі старанна выконвалі сацыяльны заказ тых, хто іх сюды прыслаў — ухваляць сталінскі лад і, вядома, вялікую рускую мову. Кіраўнікі ўсіх рангаў таксама былі з Усходняй Беларусі, работнікі міліцыі, НКУС, нават наглядальнікі ў турмах — з Расеі. Навошта ім была беларуская мова, яны ж прынесьлі сюды «сьветлыя ідэалы камунізму», каб запанаваў інтэрнацыяналізм і палітыка зьліцьця нацый. У выніку й беларусы, й палякі, й яўрэі страцілі свае школы, якія напачатку для прыліку былі дазволены.

У адной з газэт была зьмешчана інфармацыя аб нацыянальным паходжаньні кіраўнікоў у рэспубліцы. Беларусы, калі не памыляюся, апынуліся на пятым месцы. Вось і прыходзіць на розум, што няздольных мы да сур 'ёзнай справы. Бульбу вырошчваць, мяса арымліваць, каля станка стаяць — тут калі ласка, яшчэ й пахваляць за руплівасьць, стараннасьць, па плячы паляпаюць: так трымацы! У іншых справах — асадзі назад!..

ЧАС падвесьці вынікі размовы. Па-ранейшаму на Беларусі, і Гарадзеншчына не выключэньне, разыгрываецца польская й расейская карты. Беларуская мова тымі ж начальнікамі ўпарта ігнаруецца, Закон аб мовах успрымаецца як часовая зьява, рускамоўныя выданьні адкрыта распачалі паход супраць незалежнасьці дзяржавы і дзяржаўнай мовы. Замест былых райкамаў КПБ цяпер амаль у кожным раёне вобласьці створаны рэгіянальныя арганізацыі Саюза палякаў на Беларусі. Павялічваецца колькасьць таварыстваў адкрыта прарускай накіраванасьці. Вядзецца сепаратысцкая гульня на Палесьсі, дзе некаму вельмі хочацца незалежнасьці ці далучэньня да суседзяў. Аднаўлена КПБ, якая не стаіць на абароне нацыянальных інтарэсаў беларуса, імкнецца зноў вывесьці нас на шлях інтэрнацыяналізацыі, а гэта значыць, да аднаўленьня імпэрскага Саюза, палітыкі старэйшага й малодшых братоў...

Куды ж падзецца беларусу? Моўчкі чакаць на лепшае? Саступіць шалёнаму націску магутных суседзяў і прыняць іх веру? Бараніць сваю годнасьць і гонар? Мне даспадобы апошняе. Ёсьць дакладна вызначаныя арганізацыі, дзе няма месца беларусу. Ня ведаю, як на абшарах астатніх абласьцей Беларусі, аднак перакананы, што ў нас у вобласьці павінна быць згуртаваньне — Беларускі Нацыянальны Рух Гарадзеншчыны — БНРГ. Свае правы на наш край прад 'яўляюць усе суседзі, прычым адкрыта, у друку, на радыё й тэлебачаньні. Мо надыйшоў час рашуча даць адпор, прама называць правакацыі правакацыямі, называць імёны занадта спрытных дзялкоў, якія не зважаюць на законы сувэрэннай дзяржавы, дзейнічаюць насуперак нацыянальным інтарэсам Беларусі, даваць палітычную ацэнку шматлікім заявам і публікацыям, накіраваным супраць адзінства Радзімы.

Прашу ўсіх беларусаў, каму баліць сэрца за лёс Бацькаўшчыны, выказацца на старонках «Пагоні». Канструктыўная крытыка, іншае бачаньне праблемы, уласныя меркаваньні дазволяць выпрацаваць праграму дзеяньняў.

Валеры ЗАДАЛЯ,
дэпутат абласнога Савета,
палітолаг.

У польскім гэнштабе

У Рэспубліцы Польшча прынята новая абаронная дактрына. Паводле яе польскі гэнштаб падрыхтаваў плян зьмены дыслякацыі вайсковых злучэньняў. У Беластоку мае быць створана механізаваная брыгада, якая будзе ў складзе Варшаўскай механізаванай дывізіі імя Т. Касьцюшкі. У Сувалках ужо адбываецца падрыхтоўка да стварэньня новай вайсковай адзінкі.

Праз 2 гады на ўсходняй мяжы Польшчы пляннуецца разьмясьціць 45 працэнтаў збройных сілаў.

Паводле «Часопіса», № 5,г. Беласток.

ЛЁСЫ

1939 год. НОВЫЯ ПАРАДКІ

39 год у маёнтку Міклашэвічаў ня розьніўся ад папярэдніх. Цёплая дажджлівая вясна спрыяла добраму ўраджаю. Садавіна адлівала на сонцы бурштынам, буяў лес, каласавала збажына. У гаспадыні маёнтку Яўгеніі Міклашэвіч, як заўжды ў гэты час, было шмат клопатаў. Ёй ня першы год прыходзілася вось так рыхтавацца (гаспадар памёр у 1936 годзе), разьлічваць, колькі трэба наняць рабочых на збор ураджаю, колькі ў гэтым годзе будзе каштаваць працадзень, колькі садавіны, збажыны неабходна прадаць, каб аплаціць навучаньне дачкі Ніны ў Гарадзенскай гімназіі. Але сабраць ураджай, а тым болей скарыстаць яго, не прыйшлося. У верасьні зьнікла польская ўлада, а на месца апошняй прыйшлі бальшавікі. Яны нядоўга марудзілі і прапанавалі сям 'і Міклашэвічаў пакінуць маёнтак, патлумачыўшы гаспадыні, што ў хаце цяпер будзе сельскі Савет. Сабраўшы свае рэчы, маці з дачкою пераехалі да сваякоў у вёску Чырвоны Груд, непадалёк Гудзевічаў. Праз некаторы час Міклашэвіч даведалася, што ў яе хаце разьмясьціўся не сельсавет, а бальшавіцкі ўпаўнаважаны Іваноўскі з жонкай. Жанчына хацела паскардзіцца ўладам. Але сваякі пераканалі яе ў марнасьці такога кроку.

Яўгенія часам наведвала свой маёнтак. Крыўдна было глядзець, як без гаспадарскіх рук усё пачынала гібець. Не вытрываўшы, неяк зрабіла заўвагу Іваноўскаму. Той толькі нахабна засьмяяўся ў адказ, маўляў, усё ваша кулацкае гаспадарства нацыяналізавана Савецкай уладай, і ніякіх правоў цяпер ўчарашнія гаспадары на гэта ня маюць. Яўгенія ўзлавалася, хацела падаваць у суд на ўпаўнаважанага за безгаспадарчасьць, але не пасьпела. Размовы пра хуткую вайну паміж Гітлерам і Сталінам зрабіліся явай. Уцёк некуды Іваноўскі, апусьцелі сельсаветы. Спадарыня Міклашэвіч пажадала вярнуцца ў маёнтак. Сваякі зноўку запярэчылі — сядзі лепей у нас, час пакажа, што рабіць.

Прыкладна праз тыдзень пасьля таго, як у Гудзевічах зьявіўся нямецкі камэндант, Яўгенію выклікалі да бургамістра Ваўкавыску. Яна паехала туды з братам на фурманцы.

У прыёмнай бургамістра сядзела яшчэ некалькі чалавек. З размовы з імі Міклашэвіч зразумела, што выклік зьвязаны з маёнткам. Калі надыйшла яе чарга, немец з перакладчыкам ветла прывіталі яе, распыталі, чаму маёнтак «Сабалеўшчына» ў такім запусьценьні. Яўгенія шчыра расказала, як усё было. Зьдзіўлены бургамістар спытаў толькі: «Што, вось так, без суда, у чалавека забралі сваё?» Яўгенія заплакала, распавяла немцам, што тых, хто пратэставаў, садзілі ў турмы ці вывозілі з сем 'ямі на Поўнач.

Бургамістар праз перакладчыка супакоіў яе, сказаўшы, што з гэтага часу нямецкая акупацыйная ўлада гарантуе яе правы на бацькоўскую маёмасьць. Вярнулі ёй 125 гэктараў зямлі і, каб Яўгеніі было лягчэй весьці гаспадарку, да маёнтка накіравалі дарадчыка — справаводцу.

Вяртаньне дадому было шчасьлівай хвілінай ў жыцьці Міклашэвічаў. Зноў яны дыхалі паветрам роднай хаты, лесу, саду. Справы ў Яўгеніі ішлі пасьпяхова. Нават вельмі гаспадарлівы немец зьдзіўляўся ашчаднасьці, працаздольнасьці гаспадыні. Часам убачыўшы, як яны з дачкою завіхаюцца ў садзе ці ў полі, казаў: «Фраў Гэна гут, а кольхоз шлехт».

Праз невялікі бярозавы гай ад маёнтка Міклашэвічаў знаходзіліся тры хутары. Сярод мясцовых людзей пайшлі чуткі, што на гэтых хутарах начуюць партызаны. Як даведаліся пра гэта немцы, сказаць цяжка. Ноччу яны акружылі хутары і зрабілі аблаву. Партызанаў не злавілі, затое з кожнай сядзібы ўзялі па чалавеку.

Праз дзень пасьля здарэньня на падворак Яўгеніі прыехаў немец і падаў ёй паперку — выклік да нямецкага камэнданта. Спалохаўшыся не на жарты, Яўгенія кінулася да свайго немца-справаводцы. Той прачытаў паперы, пакруціў галавой і сказаў, што яе да нямецкай управы ў Гудзевічах выклікае не камэндант, а гэстапа, якое сьпецыяльна з нагоды акцыі на хутарах прыехала ў Гудзевічы з Горадні. Міклашэвіч напалохалася яшчэ болей і сказала немцу, што не паедзе да Гудзевічаў, бо яна ні ў чым не вінаватая. Немец супакоіў яе і патлумачыў, што нават немцы баяцца гэстапа. Таму лепей ехаць, бо ўсё роўна гэстапа, пакуль не разьбярэцца, справу не пакіне.

Іншага выйсьця не было. Разьвітаўшыся з дачкой і сваякамі, Яўгенія паехала да Гудзевічаў.

Тое, што жанчына ўбачыла той раніцой у Гудзевічах, засталося ў памяці на доўгае жыцьцё. Трое арыштаваных суседзяў стаялі ў ямах, з якіх тырчалі толькі іх галовы.

Афіцэр палявой жандармэрыі, заўважыўшы зьбянтэжанасьць выкліканай на допыт, сказаў, што ямы выкапалі самі арыштаваныя і іх зараз расстраляюць, але перад гэтым нямецкі афіцэр хоча ведаць, што можа пра іх сказаць паважаная нямецкімі ўладамі фраў.

Яўгенія сказала, што ведае гэтых людзей як сумленных і працавітых гаспадароў.

Немец засьмяяўся і спытаў, а што адмоўнага яна можа сказаць. Можа, гэтыя людзі любілі бацьшавіцкую ўладу, Сталіна? Міклашэвіч паціснула плячыма. Жандар скончыў на гэтым сваі пытаньні і, як падалося адказчыцы, быў задаволены тым, што пачуў. Хвілінай пазьней ён загадаў вызваліць тых, хто знаходзіўся ў ямах.

Вярнуўшыся дахаты, Яўгенія ўсё расказала немцу, дачцы, сваякам. Тыя толькіківалі галовамі, а немец дадаў, што Яўгенія ў вялікай пашане ў нямецкіх уладаў.

Мінула яшчэ некалькі часу, і да Сабалеўшчыны пачалі даходзіць чуткі, што немцы прайграюць вайну. Пацьверджаньнем гэтаму былі сумныя твары жаўнераў з фуражырных каманд, якія зьбіралі сена; збожжа на патрэбы Вэрмахту. Блізкія выбухі снарадаў, самалёты з чырвонымі зоркамі, якія ляцелі з усходу на захад, былі пацьверджаньнем таму, што фронт дзесьці непадалёк.

Як і ўлетку 1941 года, у 1944 годзе без вялікіх баёў лінія фронту перакінулася далёка на захад, бадай што не крануўшы родныя мясьціны Міклашэвічаў.

У Гудзевічах ізноўку адрадзілася савецкая ўлада. Якая налажыла на ўсіх велізарныя падаткі. Зьявілася НКУС, якое пачало сьледствы,суды, экспрапрыяцыі й высяленьні. Яўгенія, каб ня быць арыштаванай, пераязджае ў Чырвоны Груд. Тут разам з дачкой жыве да 1947 года. У гэтым жа годзе дачка паступае вучыцца ў Гарадзенскі настаўніцкі інстытут.

Першага верасьня Ніна ад 'язджае да Горадні, а 12 верасьня яе маці Яўгенію Міклашэвіч арыштоўваюць органы НКУС. Суд адбыўся у Горадні 4 кастрычніка. Яўгенія Міклашэвіч атрымоўвае 15 год лагераў. Сьледам з ёю асуджаюць на розныя тэрміны сваякоў. Усяму роду Міклашэвічаў ставяць у віну расстрэл немцамі ў Беластоку савецкага ўпаўнаважанага Іваноўскага.

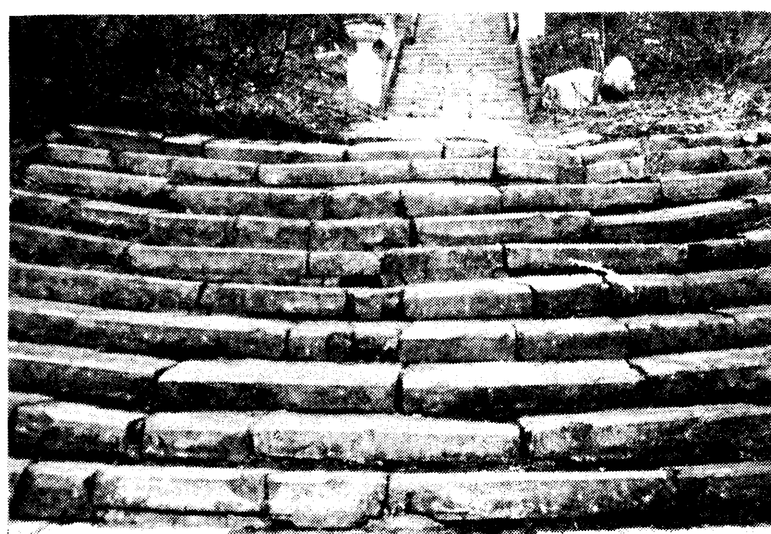
Пасьля суда над дзядзькам Антосем (далі яму 25 гадоў турмы), Ніна дабіваецца кароткага спатканьня з ім. Дзядзька нагадвае Ніне, што яна засталася з усяго роду фактычна адна. Таму ён просіць яе ніколі і нідзе не ўзгадваць, што яна па бацьку дваюродная сястра Ларысы Геніюш, і што па маці ў яе карані роду Каліноўскіх.

Застаўшыся адна, Ніна працягвае вучыцца ў інстытуце. З боку адміністрацыі да яе адчуваецца насьцярожанасьць. І калі ў лютым 1951 года яе выклікаў рэктар, дзяўчына зразумела, што выклік не прынясе дабра.

(Працяг на 6-й стар.).

Вежы. Масты. Сходы. Прыступкі.

Фота А. Уладасевіча.

Пінск

Пагарэлі са звонам

Скраўшы медны звон са званіцы царквы ў вёсцы Бярэзцы Столінскага раёна, крадзежнікі — жыхары суседняга сяла Селішча (двое з якіх раней адбывалі турэмны тэрмін) — вырашылі прадаць каляровы мэтал за даляры. Але ў час перадачы скрадзенага звона пакупніку, які аказаўся грамадзянінам Польшчы, аматары лёгкага заробку былі схоплены за руку супрацоўнікамі раённага аддзела ўнутраных спраў.

Карбованцы ў пашане

Каб адчуваць сябе ўпэўнена на тэрыторыі суседняй Украіны, пінскія спэкулянты пачалі скупляць украінскія карбованцы. Робіцца гэта з нагоды таго, што ўрад суседняй дзяржавы нядаўна прыняў пастанову весьці ўсе разьлікі, транспартныя й гандлёвыя, толькі талёнамі нацыянальнага банку Украіны. Дарэчы, суадносіны беларускага «зайчыка» да украінскага карбаванца — 1 да 50.

«Магаданец» прайграе

Здабыло кепскую славу ў пінчукоў казіно, якое сёлета адкрылася ў мясцовым Доме афіцэраў. Нядаўна тут адбылася жорсткая бойка, якая была справакавана гульцом, якога ў мясцовым асяроддзі называюць Магаданцам. Ен прайграў 150 000 рублёў і ад адчаю крыкнуў, што ў яго скралі даляры. У выніку, чалавека, якога западозрылі ў крадзяжы, зьбілі да паўсьмерці, як кажуць, сьцяна пайшла на сьцяну. Адзін з гульцоў атрымаў пералом нагі. Яму выклікалі «хуткую», міліцыя на месцы бойкі ня было.

Па матэрыялах пінскіх газэт падрыхтаваў Г. АСТРОЎСКІ.

ПРЭСА

Цэнзарскі сьверб

Рэдакцыйны напаўфэльетон

I

— Алё, рэдакцыя?

— Рэдакцыя.

— «Пагоня»?

— Так, «Пагоня».

— Вы што там такое надрукавалі?! Вы чаму гараскопы ўсякія друкуеце, а? Ды вы там гэткія-разгэткія, вас усіх трэба звольніць ды выгнаць...

Вось такі ён — савецкі беларус. Па-бальшавіцку безапэляцыйны, шчыры максіміяліст, заўсёды перакананы ў сваёй рацыі. Савецкаму чалавеку, як вядома, да ўсяго ёсьць дзела!

Адзін па тэлефоне дае рэдакцыі прачуханца (заўважце: не цікавіцца, пытае або раіцца, не!) за «памылкі» — мяккія знакі ў падвоеных «н» і г. д. Другі, ужо лістоўна, ледзьве не ворагамі беларушчыны мянуе за тое, што мы не заўжды пішам «плян», «кляса»... Такім чынам, каб дагадзіць абодвум чытачам, мы мусілі б наогул не ўжываць словы, напісаньне якіх адрозніваецца ад расейскага, але нашае ліха ў тым, што мы ня маем анікому ані ў чым дагаджаць.

Мы — рэдакцыя, мы выпускаем газэту. Выпускаем яе, як гэта робіцца й ва ўсім сьвеце, дзеля інфармаваньня чытача, г. зн. зьмяшчаем на шпальтах навіны, карэспандэнцыі, камэнтары. Чытач сам выбірае іх паводле ўласнага густу, як у краме выбірае шакалад або цыгарэты. Абавязкова камусьці падабаецца «Астра» й не даспадобы «Кэмэл», а другому — наадварот. Нехта любіць і чытае гараскопы... У любой газэце абавязкова ёсьць артыкулы, якія некага абураць ці разьятраць, ці хаця б папросту выклікаюць незадавальненьне. Дзіўна, што сёньня яшчэ даводзіцца тлумачыць падобныя элемэнтарныя ісьціны.

Днямі наведаў рэдакцыю адзін вядомы навуковец з Піцера. Узгадалі злашчасныя гараскопы. Госьць дзівіцца. Няўжо гарадзенскія беларусы — не такія людзі, як усе іншыя?.. Гараскопы друкуюць і «Народная...», і «Зьвязда», але асабіста яму больш падабаюцца ў апошняй, бо друкуюцца па-беларуску.

II

Бээсэсэраўская хвароба зьневажаць усё беларускае пануе сёньня ў незалежнай Беларусі. «Шчырыя беларусы — сьвіньні, нацыяналісты, мова — прымітыўная, гвалтам здушыла вялікі рускі язык, флаг — фашысцкі, гэрб — (...) , Пазьняк ды Шушкевіч — (зусім ужо нецэнзурна)...» Уся гэтая атрута цераз друк — ад шматтыражак з раёнкамі да саўмінаўскіх штодзённых газэт, тыражом у сотні тысячаў паасобнікаў — зусім нішчыць псіхіку ды сьвядомасьць даволі пасьпяхова зданацыяналізаванага беларуса. Усё беларускае — нявартае, папросту нішто побач з расейскім...

Нешматлікія нацыянальныя выданьні спрабуюць супрацьстаяць гэтай чужынскай пошасьці, прасьцей кажучы, адбрэхваюцца. Бо ж хіба можна параўнаць тыражы?! У «Пагоні», напрыклад, 3 з лішкам тысячы. Ды што зробіш, калі ў пракуратуры да антыбеларускіх выданьняў Беларусі няма пытаньняў... Вельмі ўдала гэты брахлівы хор дапаўняюць маскоўскія «Русские курьеры» і г. д. «Пагоню» наш «Саюздрук» асабліва не жадае на Беларусі распаўсюджваць, а вось гэтыя — калі ласка, з радасьцю!

III

Так, савецкаму чалавеку да ўсяго ёсьць дзела! Гэта пачаму там беларускія газэткі адбрэхваюцца? Хто даў права? Што, гаворыце — дзеюць паводле закону аб друку (савецкага пакуль)? Цэнзура забаронена? Паднача́льваюцца толькі закону й нікому больш?! Ды самы галоўны цэнзар — чытач, а злашча які ненавідзець усё беларускае (а гэтыя па-ранейшаму адчуваюць сваю сілу ў нас).

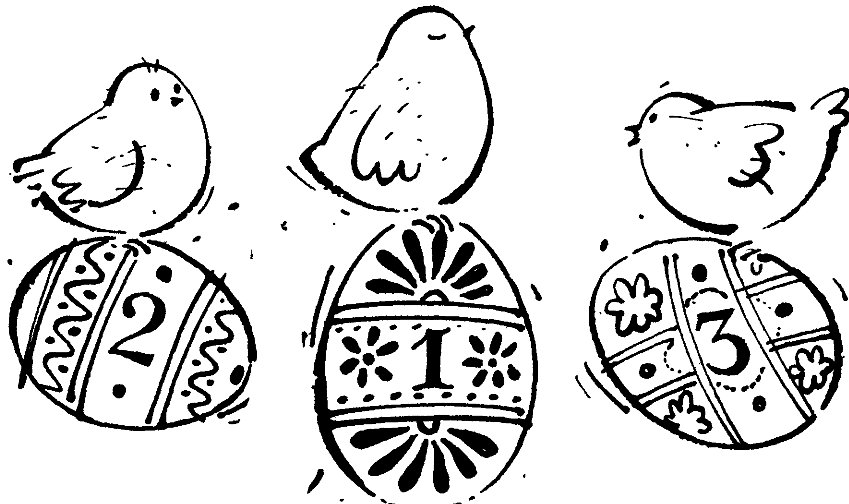
У Мар'і Іванаўны талеркі не перамыты, але ёсьць хатні тэлефон затое. Яна бярэ слухаўку і звоніць не сваёй сяброўцы, такой жа хатняй гаспадыні, а ў рэдакцыю «Пагоні». Адзін раз, другі, трэці... дзесяты. Бярэ дзейнасьць газэты пад асабісты кантроль. Людзі дзівяцца: а чаму вы яе не пашлеце, самі знаеце куды? Ня можам, тлумачым, бо не карыстаемся мовай, на якой пасылаюць. Вось кабетка й выкарыстоўвае нашу беларускую памяркоўнасьць.

Добра, дык чаго ж дамагаецца тая Мар'я Іванаўна? Яна зьдзекліва перакрыўляе нас, гаворыць: «Гарадня», «Пахадня», «Бацькіўшчына», папракурорску абвінавачвае, называючы «Пагоню» антырасейскай і нават антыправаслаўнай газэтай, пагражае судом і штрафам у «мільёны рублёў». Слухайце, ня вешайце нам сваіх дохлых сабак, у нас ніякая ні «анты», а папросту БЕЛАРУСКАЯ газэта... Паводле Мар'і Іванаўны беларуская мова не існуе ўвогуле, і нават Скарына друкаваў свае кніжкі на расейскай. Карацей кажучы, паводзіцца хатняя гаспадыня нахабна й агрэсіўна. Дурная, неадукаваная бабёнка, скажаце вы? Мабыць, сапраўды варта яе пасла́ць... ды, як на тое ліха, мы не карыстаемся пэрламі мовы ўсходняга суседа, а ў беларускай гэткага «хараства» няма. Таму выбачайце, Мар'я Іванаўна, за пэўную недасканаласьць нашай роднай мовы. Яна, мабыць, усё ж існуе, бо інакш мы вас даўным-даўно паслалі б... і вы б нам не дурылі галаву ўвесь гэты час... Зрабіце ласку, не званіце сюды больш, а замест «Пагоні» чытайце «Мы и время», гэта — менавіта для вас. Арывэдэрчы! (Прабачце за выразьненьне).

Ну, й апошняе. Дальбог, мерацыю адзін вядомы ў нас дзеяч, які папярэдзіў: бойцеся пашпартных беларусаў. І сапраўды, бо наша Мар'я Іванаўна ніякая ні валагодзкая або цьвярская, яна — «тожабеларуска».

● *Вільня*

Вечарына «Чырвонага яечка»

Клюб «Сябрына» неўзабаве пасьля Вялікадня наладзіў вечарынку «Чырвонае яечка». Пра тое, што такія вечарынкі ладзіліся ў Вільні даўней, мы вычыталі ў старых газэтах. Як яно тады адбывалася — ня ведама, напэўна ж някепска, але ў нас, мушу пахваліцца, атрымалася зусім файна. Грамада сабралася даволі ладная — дзеці зь першай беларускай клясы, што ў 13-й школе, зь беларускага факультатыва школы № 52, студэнты Пэдагагічнага Ўнівэрсітэту, ну й самыя сябрынаўцы са сваімі дзецьмі ды ўнукамі.

Натуральна, што найцікавейшыя забавы круціліся вакол яек-маляванак. Кожны прынёс сваё яйка — пасвойму адметнае. Хтосьці размаляваў пэндзлікам, хтосьці надрапаў шыльцам цененькія карункі-арнамэнты, а хтось прыляпіў да яйкаў маленькія лісточкі і пасьля афарбоўкі засталіся пекныя адбіткі. На жаль, ніхто не зрабіў васкаваных яек-пісанак, напэўна таму, што гэтая тэхніка даволі складаная. Судзьдзі конкурсу — мастакі Алег Аблажэй, Крысьціна Балаховіч і вядучы вечарынкі Сяржук Вітушка вырашылі сёлета першае мейсца не прысуджаць. Удзельнікі конкурсу атрымалі на памяць паштоўкі ды карціны, якія намаляваў і ахвяраваў А. Аблажэй.

Пасьля конкурсу, дзеці пачалі гуляць у традыцыйныя велікодныя гульні — шукалі «мацака», гэта значыць білі яйкі адно аб адно — чыё мацнейшае, а потым качалі яйкі па латаку. Правілы гэтае гульні-забавы сёньня ўжо мала хто й памятае, дык нялішне будзе расказаць. Спачатку яйкі кладуць на латак усе разам, потым адпускаюць — яны коцяцца ў розныя бакі. Паводле таго, чыё яйка адкацілася найдалей, гульцы вызначаюць чаргу. Першы бярэ сваё (астатнія яйкі застаюцца на падлозе) і пускае па латаку з мэтаю, каб яно дзюбнулася ў чыё-небудзь яйка — тады гулец забірае яго сабе. А далей астатнія качаюць па-чарзе.

Пакуль дзеці гулялі, дарослыя падрыхтавалі пачастункі і потым усе разам пілі гарбату з печывам, слухалі песьні пад гітару Зьміцера Бартосіка, дзівіліся на бальныя танцы маленькіх Натальлі Букі й Толіка Шавырава і старэйшых — паненкі Слухоўскай Аксаны і кавалера Андрэя Букі.

Вось так і адбылося сёлета ўзнаўленьне яшчэ адной слаўнай традыцыі ў нашым горадзе. Дамовіліся, што налета трэба будзе акрамя конкурса маляванак наладзіць яшчэ й конкурс велікодных булак... Зрэшты, чаго яшчэ не прыдумаецца за год!

В. СЯБРУК,
Вільня.

Дзевяць тысяч за пашпарт

З 18 траўня ахвотныя атрымаць «сярпаста-малаткасты» замежны пашпарт вымушаны выкласьці з уласнай кішэні дзевяць тысяч рублёў. Дарэчы, згодна апошнім пастановам ураду Беларусі, у замежжа можна вывезьці тавару толькі на пяць тысяч рублёў.

(га).

1939 год. НОВЫЯ ПАРАДКІ

(Працяг. Пачатак на 5-й стар.).

Рэктар пры сустрэчы ўсьміхаўся, і, між іншым, прапанаваў Ніне пакінуць інстытут і заняцца пэдагагічнай практыкай.

Не атрымаўшы дыплёма настаўніка, Ніна ідзе працаваць касіркай у філіял Менскай фабрыкі. На пасадзе касіркі дзяўчына працуе да 1955 года, а 21 кастрычніка 55-га года як безпадстаўна асуджаная, вызваляецца з лагеру маці (да гэтага ў спадарыні Ніны Міклашэвіч ёсьць даведка за № 000800).

Яўгенія Антонаўна пасяляецца ў Чырвоным Грудзе, працуе. У тым жа годзе Ніна робіць удалую спробу аднавіць навучаньне ў інстытуце. Яе аднаўляюць на падставе невіноўнасьці маці. Скончыўшы інстытут, Ніна едзе працаваць у вёску, забірае да сябе маці. Разам яны жывуць у вёсцы восем год. Затым дачка вяртаецца працаваць у родны інстытут мэтадыстам завочнага аддзяленьня пачатковага факультэта.

Здароўе маці, падарванае ў Сібіры, пагаршаецца. Ніна з дапамогай тых, хто спачуваў яе бядзе, атрымоўвае аднапакаёвую кватэру з усімі выгодамі.

Праца прыносіць ёй задавальненьне, яе адзначаюць ганаровымі граматамі, заносяць на дошку гонару.

Але прыняць узнагароды яна адмаўляецца. Нават пасьля таго, як парторг інстытута ў размове ёй кажа, што без Ніны Паўлаўны дошка гонару не адпавядае свайму прызначэньню.

Як не хавала спадарыня Міклашэвіч сваё паходжаньне, але ворганы КДБ усё ж даведаліся, што яна — сястра Л. Геніюш. Ня раз выклікалі Ніну Паўлаўну на размовы з просьбай, каб яна пераканала Ларысу Антонаўну, што грамадзянства краіны Саветаў дасьць той пэўныя перавагі. Але ў Міклашэвіч для прадстаўнікоў КДБ быў адзін адказ: «На яе месцы я зрабіла б тое ж самае».

Любоў да маці выклікае ў Ніны Паўлаўны шмат пачуцьцяў. Яна некалькі год запар спрабуе дабіцца для маці пэнсіі і кампэнсацыі за безпадстаўнае асуджэньне. І хаця ўрэшце рэшт ёй удалося дамагчыся маленькай пэнсіі ў 1988 годзе для фактычна стогадовай маці, то рэабілітаваць яе пакуль што не стае сілы. Куды толькі не зьвярталася гаротніца-жанчына, паўсюдна немата й зьдзеклівыя адказы. Знайшла дакумэнты, якія сьведчылі аб тым, што ўпаўнаважаны сам здаўся немцам. Прынесла даведку за подпісамі тых, хто знаходзіўся ў гэстапаўскай яме, што толькі дзякуючы розуму Яўгеніі Міклашэвіч яны засталіся жывымі.

Мы сядзім з Нінай Паўлаўнай у яе маленькай кватэры, размаўляем, глядзім фотаздымкі, чытаем лісты. З восені 1992 года Ніна Паўлаўна адна жыве без сваёй любай матулі, але яна марыць рэабілітаваць маці хаця б нават пасьля сьмерці.

Г. АСТРОЎСКІ.

24, ПОНЕДЕЛЬНИК

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

9.00, 23.50. Пад купалам сусвету. **9.15.** «Мачаха». Мастацкі фільм. **12.20.** «Суперчэмпіён-93». Міжнародны турнір-конкурс па культурызму. **13.20.** «На Волхаве». Кінанарыс. **13.30.** Навіны. **17.55.** «Дзённік Прынёмання». (Гр.). **18.10.** Размова з нагоды. Армія Краёва. (Гр.). **18.30.** Веснік гарсавета. (Гр.). **19.00.** Футбол. Чэмпіянат Беларусі. «Беларусь» (Мінск) — «Дынама» (Мінск). 2-гі тайм. **20.40.** Калыханка. **21.00.** Панарама. **21.35.** Спартыўны тэлекур'ер. **21.55.** «Ахвяра вайны». Мастацкі фільм. **23.35.** НІКа. **00.00.** Чэмпіянат Беларусі па сінхронным плаванні.

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

5.00, 8.00, 17.00, 20.00, 23.00. Новости. **5.20.** Утренняя гимнастика. **5.30.** Утро. **7.45.** Фирма гарантирует. **8.20.** Мультфильм. **17.15.** Вечер, посвященный Дню славянской письменности и культуры. **18.45.** Погода. **18.50.** Гол. **19.15.** Эхо недели. **19.40.** Спокойной ночи, малыши! **20.40.** Премьера художественного телесериала «Горячев и другие». 16-я серия. **21.10.** Закрытие Международного каннского кинофестиваля. **22.50.** «Новая студия» представляет: Выбор 2000, Монтаж, Здравствуйте. **00.15.** Пресс-экспресс.

КАНАЛ «РОССИЯ»

7.00. 13.00, 19.00, 22.00. Вести. **7.25.** Время деловых людей. **7.55.** Утренний концерт. **8.10.** Совершенно секретно. **9.05.** Устами младенца. **9.35.**Российская энциклопедия. **9.55.** Русская песня. **10.55.** «Цена невесты». Художественный фильм. **12.40.** Крестьянский вопрос. **13.25.** Кинотеатр повторного фильма. «Шинель». **14.40.** Досуг. **14.55.** Премьера документального фильма «Дикая природа Америки». (США). **15.25.** Там-там-новости. **15.40.** «Караван». Телеальманах. **16.10.** Трансросэфир. **16.55.** Мегаполис. **17.25.** Спасение 911. **18.20.** Как обустроить Россию. **18.45.** Праздник каждый день. **19.25.** Художественный фильм «Королевство денег». **20.20.** «Человек в рамке». Мультфильм для взрослых. **20.30.** Рек-тайм. **21.00.** Без ретуши. **22.20.** Звезды говорят. **22.25.** Спортивная карусель. **22.30.** На празднике славянской письменности и культуры. **22.45.** На сессии ВС Российской Федерации. **23.00.** «Ролан Гаррос». Теннисный турнир. **23.30.** Каунтдаун. **00.30.** Лясы.

ПОЛЬША-I

7.00. Кофе или чай. **10.00.** Новости. **10.10.** Мама и я. **10.25.** Дошкольники дома. **10.50.** Поговорим о детях. **11.05.** «Династия». Серия 190. **11. 50.** Советы закройщика. **12.00.** Школа для родителей. **12.20.** Дети это любят. **12.30.** Сатира и юмор. **13.00.** Новости. **13.10.** Программа дня. **13.15.** «Спэйтз». Сериал пр-ва Англии. **13.40.** Английский язык для детей. **14.20.** Документальный фильм. **14.40.** Загадки истории. **15.10.** Интервью с Симоном Визенталем. **15.20.** Программа о спорте. **15.30.** Чрезвычайный пересмотр. **16.00.** Сенсации XX века. **16.30.** Презентация. **17.00.** Программа дня. **17.05.** Программа для подростков. **17.50.** Музыкальная программа. **18.00.** Телеэкспресс. **18.25.** «Спэйтз». Сериал пр-ва Англии. **18.50.** Антенна. **19.10.** Сатирическая программа. **19.20.** Рапорт. **20.00.** Вечеринка. **20.30.** Главный выпуск новостей. **21.00.** Миниатюры. **21.15.** Телетеатр. А. Миллер. «Что-то вроде любви». **22.45.** Развлекательная программа. **23.30.** Прямо из Белграда. **23.45.** Новости. **00.00.** Музыкальная программа. **00.10.** «Капитан Конрад». Сериал пр-ва Франции. **01.05.** Горячая линия. **01.15.**Развлекательная программа **02.15.** «Тайны Сахары». Сериал пр-ва Италии. **03.45.** Спортивная студия.

ПОЛЬША-II

9.00. Панорама. **9.05.** Местная программа. **9.35.** «Таинственное золото города». Мультсериал. **10.00.** Студия второй программы. **10.10.** «Поколения». Сериал пр-ва США. **10.35.** Женский журнал. **11.05.** Развлекательная программа. **11.35.** Хобби. **12.00.** Панорама. **12.05.** Студия второй программы. **12.10.** Спортивная программа. **13.00.** Студия второй программы. **13.10.** Специальная линия. **14.00.** Панорама. **14.05.** «400 замыслов Вирджинии». Сериал пр-ва Франции. **15.00.** Музыкальный сериал. **16.00.** Документальный сериал. **16.55.** Программа дня. **17.00.** Развлекательная программа. **17.30.** Панорама. **17.35.** Спорт. **17.50.** «Таинственное золото города». Мультсериал. **18.15.** Обзор кинохроник. **18.50.** Польская кинохроника. **19.00.** Местная программа. **19.30.** Панорама **19.35.** «Поколения». Сериал пр-ва США. **20.00.** «Наш век». Документальный сериал. **21.00.** «Алло, алло». Сериал пр-ва Англии. **21.30.** Автожурнал. **22.00.** Панорама. **22.30.** Спорт. **23.40.** Без обезболивания. **23.50.** «Побег их ковры». Сериал пр-ва Австралии. **00.00.** Точка зрения. **00.30.** Ночь и стресс. **00.50.** Балетные встречи в Лодзи. **01.00.** Панорама.

25, ВТОРНИК

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

8.00. Раніца рэспублікі. **8.10.** Пад купалам сусвету. **8.25.** «Голасам маім». Фільм-канцэрт. **11.00.** Футбол. Чэмпіянат Беларусі. «Беларусь» (Мінск) — «Дынама» (Мінск). 2-гі тайм. **11.50.** Мастацкі фільм «Ахвяра вайны». **13.30.** Навіны. **16.00.** Сізбар-топ-10. **17.00.** Да 60-годдзя Дзяржаўнага тэатра оперы і балета Беларусі. «Іспанія — краіна вячэрняй зоркі». **18.15.** Хімія — прырода — чалавек. **18.20.** «Дзённік Прынёмання». (Гр.). **18.30.** Лідская панарама. (Гр.). **19.00.** Абласныя навіны (Віцебск). **19.10.** Мост. **19.40.** Эканамічная хваля. **20.40.** Калыханка. **21.00.** Панарама. **21.35.** «Мачаха». Мастацкі фільм. **22.25.** НІКа. **22.40.** На сесіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь. Пасля заканчэння — Тэлебіржа; Пад купалам сусвету.

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

5.00, 8.00, 11.00, 14.00, 17.00, 20.00, 23.00. Новости. **5.20.** Утренняя гимнастика. **5.30.** Утро. **7.45.** Фирма гарантирует. **8.20.** Домисолька. **8.40.** Премьера художественного фильма «Просто Мария» (Мексика). **9.25.** «Горячев и другие». Художественный телефильм. 16-я серия. **9.55, 13.15.** Мультфильм. **10.00.** «Голубая стрела». Художественный фильм для детей. (Польша). **10.50, 00.20.** Пресс-экспресс. **11.20.** «Назначение». Художественный фильм. **12.45.** Премьера документального фильма «Китайская капуста». **14.25.** Деловой вестник. **14.40.** Мир денег Адама Смита. **15.10.** Блокнот. **15.15.** Поэтический альбом. **15.40.** Наш музыкальный клуб. **16.20.** Премьера мультфильма «Летающий дом». 10-я серия (США). **16.50.** Технодром. **17.25.** Межгосударственный телеканал «Останкино» представляет программу «Деловой партнер содружества». **17.50.** Погода. **17.55.** «Просто Мария». **18.40.** Навстречу Московскому кинофестивалю. **18.55.** Тема. **19.40.** Спокойной ночи, малыши! **20.40.** Премьера телеспектакля «Я — Фейербах». **22.10.** Музыка в эфире. **00.30.** Мир на досуге.

КАНАЛ «РОССИЯ»

7.00, 13.00, 19.00, 22.00. Вести. **7.25.** Время деловых людей. **7.55.** Мульти-пульти. **8.05.** Без ретуши. **9.00.** Непознанная Вселенная. **9.30.** «К-2» представляет: Абзац. **10.20.** Рек-тайм. **10.50.** Параллели. **11.05.** «Фуфель». Художественный фильм. **12.40.** Крестьянский вопрос. **13.25.** Экзотика. **14.25.** Программа «03». **15.00.** Телебиржа. **15.30.** Там-там новости. **15.45.** Студия «Рост». **16.15.** Трансросэфир. **17.00.** Сказки для родителей. **17.30.** Наш партнер. **17.45.** Большой круг. **18.05.** Как обустроить Россию. **18.45.** Праздник каждый день. **19.25.** Премьера художественного телефильма «Санта-Барбара». 171-я серия. **20.15.** Аз есмь. **21.00.** Кабаре «Околесица». **22.20.** Звезды говорят. **22.25.** Спортивная карусель. **22.30.** Ваше право. **22.45.** На сессии ВС Российской Федерации. **23.00.** От авангарда до наших дней. **00.00.** Концерт джазовой музыки.

ПОЛЬША-I

7.00. «Тайны Сахары». Сериал пр-ва Италии. **8.35.** «Билл Гоусби шоу». Сериал пр-ва США. **9.00.** Музыкальная программа. **10.00.** Новости. **10.10.** Мама и я. **10.25.** Дошкольники дома. **10.50** Поговорим о детях. **11.00.** «Капитан Конрад». Сериал пр-ва Франции. **12.00.** Рынок труда. **12.20** Приятное с полезным. **12.30.** В другом плане. **12.45.** Клуб одиноких сердец. **13.00.** Новости. **13.10.** Программа дня. **13.15.** Сельскохозяйственная программа. **13.50.** Документальный сериал. **14.45.** Кузня. **15.00.** Книга чудес техники. **15.20.** Рисуй с нами. **15.35.** Клуб домашнего компьютера. **15.55.** Встречи с цивилизацией. **16.00.** Играет музыка. **16.20.** Мы в космосе. **16.35.** Джойстик. **17.00.** Программа на вечер. **17.05.** Программа для детей. **17.50.** Музыкальная программа. **18.00.** Телеэкспресс. **18.25.** «Билл Гоусби шоу». Сериал пр-ва США. **18.50.** Журнал потребителей. **19.15.** История второй мировой войны. **19.40.** Сеймограф. **20.00.** Вечеринка. **20.30.** Главный выпуск новостей. **20.55.** 7 минут для министра труда. **21.15.** «Фредидурк». Фильм пр-ва Польши. **22.55.** Публицистическая программа **23.25.** Искусство, не искусство. **23.45.** Вечерние новости. **00.00.** Музыкальная программа. **00.10.** Провинциальный блокнот. **00.40.** Мир без границ. **01.00.** Горячая линия. **01.10.** Концерт. **01.35.** «Чемпион». Фильм пр-ва Польши. **02.50.** Телетеатр.

ПОЛЬША-II

9.00. Панорама. **9.05.** Местная программа. **9.35.** «Аннетта». Мультсериал. **10.10.** «Поколения». Сериал пр-ва США. **10.35.** Мир женщин. **11.05.** Экспресс репортеров. **11.35.** Развлекательная программа. **12.00.** Панорама. **12.05.** Опера. **14.00.** Панорама. **14.05.** Отчизна. **14.20.** «Кельнеры». Фильм пр-ва США. **15.00.** Открытая студия. **16.00.** Легенды кино. **16.50.** Программа на вечер. **17.00.** Тележурнал. **17.30.** Панорама. **17.35.** Стиль в моде. **17.50.** «Аннетта». Мультсериал. **18.20.** Отчизна. **18.40.** Моя вера. **19.00.** Местная программа. **19.35.** «Поколения». Сериал пр-ва США. **20.00.** Легенды кино. **21.20.** Концерт. **22.00.** Панорама. **22.30.** Спорт. **22.45.** Колесо фортуны. Телетурнир. **23.20.** «Похоронная церемония». Фильм пр-ва Польши. **01.05.** Панорама.

26, СРЕДА

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

8.00. Раніца рэспублікі. **8.10.** Пад купалам сусвету. **8.25.** «Мачаха». Мастацкі фільм. **11.35.** Рускаму тэатру — 60 гадоў. **13.30.** Навіны. **16.00.** Відзьма-нявідзьма. **17.00.** Дзённік Прынёмання. (Гр.). **17.15.** Рынак і эканоміка. **17.40.** Дакументальны фільм. **18.10.** «Гарадніца». Літаратурна-мастацкая праграма (Гр.). **19.00.** Абласныя навіны (Гомель). **19.10.** Кавярня «Пад зоркай». **19.40.** ТА «Рэха». **20.00.** Вёсны «Беларускай нівы». **20.40.** Калыханка. **21.00.** Панарама. **21.35.** «Мачаха». **22.25.** НІКа. **22.40.** На сесіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь. Пасля заканчэння — Пад купалам сусвету; Топ-агент, Музычная праграма; Валейбол. Чэмпіянат Еўропы. Жанчыны. Беларусь — Іспанія.

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

5.00, 8.00, 11.00, 14.00, 17.00, 20.00, 23.15. Новости. **5.20.** Утренняя гимнастика. **5.30.** Утро. **7.45.** Фирма гарантирует. **8.20, 12.25.** Мультфильм. **8.25.** Премьера художественного фильма «Просто Мария». (Мексика). **9.10.** Торговый мост. **9.40.** В мире животных (с сурдопереводом). **10.20.** «Переполох». Передача Грузинского телевидения для детей. **11.50, 00.25.** Пресс-экспресс. **11.20.** «Криминальный талант». Художественный фильм. 1-я серия. **12.40.** Премьера документального фильма «Тень птицы». **12.30.** Теннис. Открытый чемпионат Франции. **14.25.** Телемикст. **15.10.** Блокнот. **15.15.** «Надежд питомцы золотых». О грузинской диаспоре в Россси. **16.00.** Концерт мастеров искусств Грузии. **17.20.** Последняя война в Грузии. **17.55.** Погода. **18.00.** «Просто Мария». **18.45.** Миниатюра. **18.55.** Общественное мнение. **19.40.** Спокойной ночи, малыши! **20.40.** Общественное мнение. **20.55.** Маленький триптих. **21.05.** Футбол. Кубок европейских чемпионов. Финал. «Олимпик» (Франция) — «Милан» (Италия). **23.40.** L-клуб.

КАНАЛ «РОССИЯ»

7.00, 13.00, 19.00, 22.00. Вести. **7.25.** Время деловых людей. **7.55.** Утренний концерт. **8.15.** Кабаре «Околесица». **9.10.** У Ксюши. **9.40.** Досуг. **9.55.** От авангарда до наших дней. **10.55.** Уголь и власть. **11.05.** Художественный телефильм «Санта-Барбара». 171-я серия. **11.55.** Российская энциклопедия. **12.40.** Крестьянский вопрос. **13.25.**Программа «03». **13.55.** Любимые комедии. «Я шагаю по Москве». **15.15.** Сигнал. **15.30.** Там-там новости. **15.45.** Студия «Рост». **16.15.** Трансросэфир. **17.00.** Христианская программа. **17.30.** Как обустроить Россию. **17.45.** Звездный дождь. **18.45.** Праздник каждый день. **19.25.** «Санта-Барбара». 172-я серия. **20.15.** Сам себе режиссер. **20.45.** Экран криминальных сообщений. **21.00.** Студия «Нота бене». **22.20.** Звезды говорят. **22.25.** Спортивная карусель. **22.30.** На празднике славянской письменности и культуры. **22.45.** На сессии ВС Российской Федерации. **23.15.** «Ролан Гаррос». Теннисный турнир. **23.45.** Экзотика. **00.45.** Баскетбольное обозрение.

ПОЛЬША-I

7.00. Кофе или чай. **10.00.** Новости. **10.10.** Мама и я. **10.25.** Дошкольники дома. **10.50.** Поговорим о детях. **11.00.** «Смерть ученика». Сериал пр-ва Германии. **12.00.** Документальный фильм. **12.30.** Далекие близкие. **13.00.** Новости. **13.10.** Программа дня. **13.15.** Сельскохозяйственная программа. **13.45.** Орфография. **14.05.** Наш век. **15.00.** Большие споры поляков. **15.25.** Каталог памятников. **15.35.** Фотография. **16.00.** Современная польская проза. **16.30.** Композитор и его город. **17.00.** Программа на вечер. **17.05.** Программа для подростков. **17.50.** Музыкальная программа. **18.00.** Телеэкспресс. **18.25.** Художественный фильм. **19.15.** Здоровье. **19.35.** Мы и мир. **20.00.** Вечеринка. **20.30.** Главный выпуск новостей. **21.15.** Спортивная студия. **23.05.** Это несправедливо. **23.30.** Что слышно? **23.45.** Новости. **00.00.** Музыкальная программа. **00.10.** Горячая линия. **00.20.** Художественный фильм. **02.15.** «Белое танго». Фильм пр-ва Польши. **03.10.** Это люблю. **04.00.** Важнейшие события XX века.

ПОЛЬША-II

9.00. Панорама. **9.05.** Местная программа. **9.35.** «Приключения Гукки Фина». Сериал пр-ва Японии. **10.10.** «Поколения». Сериал пр-ва США. **10.35.** Мир женщин. **11.05.** Английский язык. Урок 30. **11.35.** Развлекательная программа. **12.00.** Панорама. **12.15.** Спортивная студия. **13.00.** Студия второй программы. **13.10.** Развлекательная программа. **13.30.** Автожурнал. **14.00.** Панорама. **14.05.** Сериал пр-ва Швеции. **15.00.** Открытая студия. **16.00.** С земли польской. **16.55.** Программа на вечер. **17.00.** Артист и его мир. **17.30.** Панорама. **17.35.** Спорт. **17.45.** Розыгрыш лото. **17.55.** «Приключения Гукки Фина». Сериал пр-ва Японии. **18.15.** Экостресс. **18.35.** От первого до первого. **19.00.** Местная программа. **19.30.** Панорама. **19.35.** «Поколения». Сериал пр-ва США. **20.00.** Документальный сериал. **21.00.** Сериал пр-ва Швеции. **22.00.** Панорама. **22.30.** Экспресс репортеров. **23.00.** Телетеатр. **01.00.** Панорама. **01.05.** Развлекательная программа.

27, ЧЕТВЕРГ

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

8.00. Раніца рэспублікі. **8.10.** Пад купалам сусвету. **8.25.** «Мачаха». Мастацкі фільм. **10.40.** ТЭ «Рэха». **11.00.** «Карчмарка». Спектакль Гродзенскага драмтэатра. **13.30.** Навіны. **16.40.** Ручайкі з крынічкі. **17.20.** Тэлебіржа. **17.30.** Дакументальны фільм. **17.50.** «Над Нёманам». Праграма на польскай мове. (Гр.). **18.30.** Навіны бі-бі-сі. **19.00.** Абласныя навіны (Гр.). **19.10.** Зачытайце маё пісьмо... **19.15.** Здароўе. **19.45.** Пазіцыя ўрада. **20.00.** Мэта — прафесія. Працоўнае выхаванне школьнікаў. (Гр.). **20.40.** Калыханка. **21.00.** Панарама. **21.35.** «Мачаха». **22.25.** Творчае маладзёжнае аб'яднанне «Крок». **23.55.** На сесіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь. Пасля заканчэння — Пад купалам сусвету.

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

5.00, 8.00, 11.00, 14.00, 17.00, 20.00, 22.50. Новости. **5.20.** Утренняя гимнастика. **5.30.** Утро. **7.45.** Фирма гарантирует. **8.20.** Мультфильм. **8.30.** Премьера художественного фильма «Просто Мария» (Мексика). **9.15.** Футбол. Кубок европейских чемпионов. Финал. «Олимпик» (Франция) — «Милан» (Италия). **11.50, 00.25.** Пресс-экспресс. **11.20.** «Криминальный талант». Художественный фильм. 2-я серия. **12.45.** «Провинциальный анекдот». Короткометражный художественный фильм. **13.20.** «Саудовская Аравия. Ислам и цивилизация». Кинопрограмма. **14.25.** Телемикст. **15.10.** Блокнот. **15.15.** ... До 16 и старше. **15.55.** «Предисловие к завтра». **Программа Азербайджанского телевидения.** **16.20.** Концерт мастеров искусств Азербайджана. **17.20.** «Путь к свободе». Азербайджан сегодня. **17.55.** Погода. **18.00.** «Просто Мария». **18.45.** Кинопанорама. **19.40.** Спокойной ночи, малыши! **20.40.** Лотто «Миллион». **21.10.** Репортаж ни о чем. **21.20.** К 70-летию «Мосфильма». Художественный фильм «Агония». 1-я и 2-я серии. **00.35.** Возможно все.

КАНАЛ «РОССИЯ»

7.00, 13.00, 19.00, 22.00. Вести. **7.25.** Время деловых людей. **7.55.** «Бурда моден» предлагает... **8.25.** Студия «Нота бене». **9.20.** Сам себе режиссер. **9.50.** Экзотика. **10.50.** Параллели. **11.05.** Художественный телефильм «Санта-Барбара». 172-я серия. **11.55.** Российская энциклопедия. **12.40.** Крестьянский вопрос. **13.25.** Оман: рывок в XXI век. **13.45.** XX век в кадре и за кадром. **14.30.** «Разоговор по душам на дипломатическом приеме». Раймонд Паулс в Москве. **15.00.** Алгоритмы. **15.30.** Там-там новости. **15.45.** Хроника национальной политики. **16.15.** Трансросэфир. **17.00.** Музыка крупным планом. **17.30.** М-трест. **17.45.** Парламентский час. **18.45.** Праздник каждый день. **19.25.** «Санта-Барбара». 173-я серия. **20.15.** Хроно. **20.45.** Давайте разберемся. **21.00, 22.40.** «Отечество мое». Юбилейная программа, посвященная 290-летию со дня основания Санкт-Петербурга. **22.20.** Звезды говорят. **22.25.** Спортивная карусель. **22.30.** Экран криминальных сообщений.

ПОЛЬША-I

7.00. Художественный фильм. **8.15.** «Клиника в Шварцвальде». Сериал пр-ва Германии. **9.00.** Это люблю. **10.00.** Новости. **10.10.** Мама и я. **10.25.** Дошкольники дома. **10.50.** Поговорим о детях. **11.00.** «Клуб «Парадайс». Сериал пр-ва США. **11.50.** Репортаж. **12.30.** Военно-документальная программа **13.00.** Новости. **13.10.** Программа дня. **13.15.** Сельскохозяйственная программа. **13.50.** Подводная одиссея команды Кусто. **14.40.** Мы живем в Польше. **15.00.** Польская скульптура. **15.20.** Животные мира. **16.05.** Через моря и льды. **16.35.** Как быть молодым красивым и отважным. **17.00.** Программа на вечер. **17.05.** Программа для молодежи. **17.50.** Музыкальная программа. **18.00.** Телеэкспресс. **18.25.** «Клиника в Шварцвальде». Сериал пр-ва Германии. **19.10.** Католический журнал. **19.30.** Армии мира. **19.45.** Сатирическая программа. **20.00.** Музыкальный ящик **20.10.** Вечеринка. **20.30.** Главный выпуск новостей. **21.15.** «Клуб «Парадайс». Сериал пр-ва США. **22.10.** Студия «Европа». **22.50.** Фестиваль песни «Вроцлав-93». **23.15.** Пегас. **23.45.** Новости. **00.00.** Музыкальная программа. **00.10.** Большие споры поляков. **00.40.** Спокойной ночи. **01.00.** Горячая линия. **01.10.** Я это люблю. **02.15.** «Таис». Фильм пр-ва Польши. **03.55.** Документальный фильм.

ПОЛЬША-II

9.00. Панорама. **9.10.** Местная программа. **9.40.** Жизнь в зоопарке. **10.00.** Трансляция заседаний сейма. **16.55.** Программа на вечер. **17.00.** Большой мяч. **17.30.** Панорама. **17.35.** Повторение прошлого. **17.50.** Жизнь в зоопарке. **18.15.** В тени кремля. **18.50.** Публицистическая программа. **19.00.** Местная программа. **19.30.** Панорама. **19.35.** «Поколения». Сериал пр-ва США. **20.00.** Репортаж. **20.20.** Женщины джаза. **21.00.** Концерт. **22.00.** Панорама. **22.30.** Спорт. **22.45.** Колесо фортуны. **23.20.** «Убийство китайского букмекера». Фильм пр-ва США. **01.05.** Панорама. **01.15.** Спортивная студия.

28, ПЯТНИЦА

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

8.00. Раніца рэспублікі. **8.10.** Пад купалам сусвету. **8.25.** «Мачаха». Мастацкі фільм. **10.45.** Пазіцыя ўрада. **11.00.** Цэнтр. **12.10.** Фестываль «Мінская вясна». **13.30.** Навіны. **16.40.** Усе мы родам з дзяцінства. **17.20.** Сёння — Дзень пагранічніка. **18.20.** Толькі па пятніцах. Інфармацыйна-публіцыстычная праграма. (Гр.). **19.00.** Футбол. Чэмпіянат Беларусі. «Дынама» (Мінск) — «Тарпеда» (Мінск). 2-гі тайм. **19.50.** Знаёмцеся: більярд. **20.40.** Калыханка. **21.00.** Панарама. **21.35.** Мастацкі фільм. «Віла «Архідэя». (Югаславія, Вялікабрытанія). **23.10.** НІКа. **23.25.** На сесіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь. Пасля заканчэння — Тэлебіржа; Пад купалам сусвету; Футбол. Чэмпіянат Беларусі. КІМ (Віцебск) — «Нёман» (Гродна). 2-гі тайм.

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

5.00, 8.00, 11.00, 14.00, 17.00, 20.00, 23.00. Новости. **5.20.** Утренняя гимнастика. **5.30.** Утро. **7.45.** Фирма гарантирует. **8.20.** Премьера мультфильма «Маленькая волшебница». **9.30.** Клуб путешественников (с сурдопереводом). **10.20, 18.20.** Америка с М. Таратутой. **10.50, 01.15.** Пресс-экспресс. **11.20.** Для вас, театралы. «Виноватые». Фильм-спектакль. **13.40.** Теннис. Открытый чемпионат Франции. **14.25.** Бридж. **14.50.** Бизнес-класс. **15.05.** Блокнот. **15.10.** Олеся и компания. **15.40.** «Под одной крышей». Мультфильм. **15.55.** Дело. **16.05.** Дорога к независимости. **16.30.** Концерт мастеров искусств Армении. **17.20.** «Лица». Портреты современной Армении. **17.50.** Погода. **17.55.** Человек и закон. **18.45.** Поле чудес. **19.40.** Спокойной ночи, малыши! **20.40.** Человек недели. **20.55.** Премьера художественного фильма «Привидения в наследство». (Франция, Испания). 2-я серия. **23.35.** ВИД представляет: Политбюро, Музобоз, Автошоу, Я почти знаменит.

КАНАЛ «РОССИЯ»

7.00, 13.00, 19.00, 22.00. Вести. **7.25.** Время деловых людей. **7.55.** Телекроссворд. **8.25.** Отечество мое. **9.20.** Золотая шпора. **9.50.** Мастера. **10.50.** Досуг. **11.05.** Художественный телефильм «Санта-Барбара». 173-я серия. **11.55.** Сотвори добро. **12.40.** Крестьянский вопрос. **13.25.** Ижица. **13.55.** Белая ворона. **14.40.** Трансросэфир. **15.10.** Телебиржа. **15.40.** Там-там новости. **15.55.** Студия «Рост». **16.25.** Минарет. **16.55.** «Сослан на планету Земля». Художественный фильм. 12-я серия. **17.45.** Парламентский час. **18.45.** Праздник каждый день. **19.25.** Премьера телеэкрана. «Жертвы войны». **21.05, 22.30.** «К-2». Открытый российский кинофестиваль. **22.20.** Звезды говорят. **22.25.** Спортивная карусель. **22.45.** Вечерний салон. **00.15.** «Ролан Гаррос». Теннисный турнир. **00.45.** Международный турнир по самбо «Мемориал А. А. Харлампиева».

ПОЛЬША-I

7.00. Кофе или чай. **10.00.** Новости. **10.10.** Мама и я. **10.20.** Дошкольники дома. **11.00.** Музыкальный фильм пр-ва Франции. **12.45.** Четверть часа на экране. **13.00.** Новости. **13.10.** Программа дня. **13.15.** Сельскохозяйственная программа. **13.45.** Только у нас. **13.55.** Тема дня. **14.00.** Репортаж. **14.20.** Документальный сериал. **14.55.** Законы и люди. **15.10.** Телепластикон. **15.30.** День ребенка. **16.00.** Евротуристика. **16.15.** Такая жизнь. **16.35.** Если не Оксфорд, то что? **16.55.** Какая школа? **17.00.** Программа на вечер. **17.05.** Для детей. **17.50.** Музыкальная программа. **18.00.** Телеэкспресс. **18.20.** Важнейшие события XX века. **19.00.** Каждый имеет право. **19.20.** Свидание «в темную». **20.00.** Вечеринка. **20.30.** Главный выпуск новостей. **21.15.** «Десять заповедей». Фильм пр-ва США. **23.15.** Всегда вечером. **23.45.** Вечерние новости. **00.00.** Музыкальная программа. **00.10.** Горячая линия. **00.20.** Концерт. **02.00.** Агнешка Осецкая приглашает. **03.00.** «На неприятности. . . Беднарский». Сериал пр-ва Польши. **03.50.** Программа французского телевидения.

ПОЛЬША-II

9.00. Панорама. **9.05.** Местная программа. **9.35.** Мультфильм. **10.00.** Трансляция заседания сейма. **16.55.** Приветствие. **17.00.** Программа для молодежи. **17.30.** Панорама. **17.35.** Спорт. **17.50.** Мультсериал. **18.20.** «Кэт и Алли». Сериал пр-ва США. **19.00.** Местная программа. **22.00.** Панорама. **22.30.** Спорт. **22.45.** Колесо фортуны. **23.20.** «Рио-негро». Фильм пр-ва Франции. **01.15.** Панорама. **01.25.** Телеспектакль. В. Лысяк. «Селекция — III».

29, СУББОТА

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

8.00. Раніца рэспублікі. **8.10, 23.55.** Пад купалам сусвету. **8.25.** Мастацкі фільм «Віла «Архідэя». **10.00.** Паказвае Віцебск. **11.00.** Тыдзень планеты. **11.15.** Урокі здароўя. **11.45.** Роднае слова. **12.15.** Ці ёсць будучыня ў беларускай акадэмічнай навукі... **12.45.** Жыццё з песняй. **13.10.** ПІК. **13.55.** «Два дні з жыцця мастака». Тэлефільм. **14.30.** Беларусь збірае сяброў. **16.35.** «Як на споведзь...» Народны пісьменнік Беларусі Васіль Быкаў. **17.35.** Грамадская думка. **18.35.** Працістаянне. **19.05.** Рок-Айленд-шоу. **20.40.** Калыханка. **21.00.** Панарама. **21.35.** «Джынджэр і Фрэд». Мастацкі фільм. (Італія). **23.40.** НІКа. **00.05.** Відзьма-нявідзьма.

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

6.15, 14.00, 20.00, 23.00. Новости. **6.35.** Утренняя гимнастика. **6.45.** Пресс-экспресс. **6.55.** Субботнее утро делового человека. **7.40.** Спорт-шанс. **8.10.**«Марафон-15» — малышам. **8.35.** Погода. **8.40.** Эльдорадо. **9.10.** Автограф по субботам. **9.40.** Авиакосмический салон. **9.55.** Студия «ОКО» представляет премьеру документального фильма «Недаром помнит вся Россия...» **10.45.** Музыкальный киоск. **11.15.** Служенье муз не терпит суеты... **11.45.** Балет на Пушкинской. **12.15.** Технодром. **12.30.** Фильмы режиссера Г. Панфилова. «Начало». **14.25.** Премьера мультфильма «Принц и Русалочка» (Франция). **14.50.** Азбука собственника. **15.00.** Уходящая Русь. **15.30.** Спортивная программа «Ультра-си». **16.10.** Красный квадрат. **16.50.** Актеры, актеры, актеры. **17.35.** Счастливый случай. **18.35, 20.40.** Премьера художественного фильма «Последние дни Помпеи». 4-я и 5-я серии. **19.40.** Спокойной ночи, малыши! **21.20.** Студия «Резонанс» представляет. **21.45.** «Под знаком зодиака». Близнецы. **23.50.** Ограбление по... **00.15.** Художественный фильм «Круг огня».

КАНАЛ «РОССИЯ»

7.00, 13.00, 19.00, 22.00. Вести. **7.25.** Свой взгляд на мир. **7.55.** «Ролан Гаррос». Теннисный турнир. **8.25.** Студия «Рост». **8.55.** Лад-галерея. **9.25.** Козырная дама. **10.10.** Сигнальный экземпляр. **10.20.** Публицистическая программа «45». **11.05.** «Табачный капитан». Художественный фильм. **12.25.** Мульти-пульти. **12.35.** Телеэрудит. **12.40.** Крестьянский вопрос. **13.20.** Пилигрим. **14.05.** Зигзаг удачи. **15.05.** «К-2» представляет: «Звезды» Америки. **15.35.** «Лунная женщина». Поэт Н. Джигурда. **16.20.** Футбол без границ. **17.15.** Фильм-премьер. **17.30.** «Горячее сердце». На спектакле в Малом театре. **18.15.** Устами младенца. **18.45.** Праздник каждый день. **19.25.** Шарман-шоу. **20.55.** Телеэрудит. **21.00.** Контрасты. **21.40.** Репортер. **22.20.** Звезды говорят. **22.25.** Спортивная карусель. **22.30.** Волейбол. Первенство мировой лиги. Россия — Германия. **23.30.** Программа «А».

ПОЛЬША-I

8.25. Программа дня. **8.30.** Информационно-хозяйственный журнал. **9.35.** Все об огороде. **10.00.** Новости. **10.10.** «Зерно». Программа католической редакции для детей. **10.35.** Программа для детей и молодежи. **11.50.** Английский язык для детей. **12.00.** Документальный фильм. **13.00.** Новости. **13.10.** Сцены и картины. **13.40.** Звериная одиссея. **14.30.** Музыкальный журнал. **15.00.** Мультфильмы У. Диснея. **16.20.** Музыкальная программа. **17.20.** Телетеатр. Л. Штафф. «Дождь стучит в окно». **18.00.** Телеэкспресс. **18.25.** «Детектив в сутане». Сериал пр-ва Англии. **19.10.** Телетурнир. **19.25.** Развлекательная программа. **20.00.** Детский журнал. **20.10.** Вечеринка. **20.30.** Главный выпуск новостей. **21.00.** Польские зоопарки. **21.25.** Спортивная студия. **23.15.** Новости. **23.40.** Развлекательная программа. **00.55.** Ночное кино. «Дикая орхидея». Фильм пр-ва США. **02.45.** Иная музыка. **03.00.** «На неприятности. . . Беднарский». Сериал пр-ва Польши. **03.55.** Развлекательная программа.

ПОЛЬША-II

8.30. Военно-документальная программа. **9.00.** Панорама. **9.05.** Программа для детей. **10.05.** «Такие одинокие». Программа для глухонемых. **10.25.** Урок языка глухонемых. **10.30.** Приветствие. **10.40.** Документальный фильм. **11.10.** Концерт. **11.40.** Развлекательная программа. **12.45.** Киносеанс. **13.20.** Телетурнир. **14.00.** Развлекательная программа. **14.30.** Домашний врач. **14.50.** Музыкальная программа. **15.00.** Документальный фильм. **15.30.** Спортивная программа. **16.20.** Животные мира. **17.00.** Развлекательная программа. **17.25.** Розыгрыш лото. **17.30.** Панорама. **17.40.** Программа на вечер. **17.45.** «Полный дом». Сериал пр-ва США. **18.10.** Фестиваль морской песни. **19.00.** Местная программа. **19.30.** Программа для детей. **19.35.** Фестиваль короткометражных фильмов. **20.10.** Академия польского кино. **22.00.** Панорама. **22.25.** Слово на воскресенье. **22.35.** Киножурнал. **23.15.** Развлекательная программа. **23.50.** «Огненный крест». Сериал пр-ва США. **00.40.** Портрет актрисы. **01.00.** Панорама. **01.05.** Спортивная студия. Кубок мира по регби.

30, ВОСКРЕСЕНЬЕ

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

8.00. Раніца рэспублікі. **8.10, 20.30.** Пад купалам сусвету. **8.25.** Слова да чалавека. **8.55.** «Мачаха». Мастацкі фільм. **9.45.** Атрыманне жылля: праблемы, праблемы... **10.45.** Хімія — прырода — чалавек. **11.45.** Дзівосны свет. **12.15.** Мінская брама. **13.55.** Далучэнне. **14.15.** «Прыгоды ў каралеўстве». Мультфільм. 17-я серыя. **14.55.** Топ-агент. **15.30.** Таямніца. **16.00.** Гандбол. Чэмпіянат Еўропы. Жанчыны. Беларусь — Славакія. **17.30.** «Ліцэіст». Сустрэча з вучнямі і выкладчыкамі беларускага гуманітарнага ліцэя. **18.05.** Рандэву на арэне. **19.00.** Сустрэча для вас. Працяг размовы з генеральным пракурорам Рэспублікі Беларусь В. І. Шаладонавым. Прамая лінія. **20.00.** Панарама. **20.40.** Калыханка. **21.00.** Кантакт. Інфармацыя. Рэклама. **21.20.** «Мадэмуазель Стрыптыз». Мастацкі фільм. (Францыя). **00.00.** Сізбар-топ-10.

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

6.20, 14.00, 17.45, 23.00. Новости. **6.35.** Утренняя гимнастика. **6.45.** Тираж «Спортлото». **7.00.** Час силы духа. **8.00.** Центр. **8.30.** Премьера мультфильма «Денвер — последний из динозавров». **9.00.** Пока все дома. **9.30.** Утренняя звезда. **10.20.** Теннис. Открытый чемпионат Франции. **10.50.** Военное ревю. **11.45.** Премьера фильма для детей «Приключения Черного красавчика». **12.10.** Под знаком ПИ. **13.00.** Премьера мультфильма «Пиф и Геркулес». **13.10.** Премьера документального фильма «Подводная одиссея команды Кусто». **14.20.** Диало в прямом эфире. **15.00.** Клуб путешественников. **16.00.** Премьера мультфильмов «Каспер и его друзья» (Англия), «Настоящие охотники за привидениями» (США). **16.50.** Панорама. **17.30.** Телелоция. **18.00.** Променад в Мариинском. **18.45.** Погода. **18.50.** Художественный фильм «Кольцо». **20.15.** Парад фестивалей. **21.00.** Итоги. **21.45.** Спортивный уик-энд. **22.00.** «Ныне». Религиозная программа. **23.25.** Максима. **00.05.** «Интердансшоу «Звездный экспресс».

КАНАЛ РОССИЯ

7.00, 13.00, 19.00, 22.00. Вести. **7.25.** Мульти-пульти. **7.55.** Родники. **8.25.** Студия «Рост». **8.55.** Ностальгические посиделки. **9.20.** Программа «Ключ». **9.50.** Возвращение. **10.10.** Аты-баты... **10.40.** Кипрас Мажейка. **11.10.** Музей кино. «Катька — бумажный ранет». **12.40.** Шесть соток. **13.20.** Не вырубить... **13.35.** Лучшие игры НБА. **14.35.** Российская энциклопедия. **15.20.** Познер и Донахью. **15.25.** В мире животных. **16.50.** Волшебный мир Диснея. «Новые приключения Винни-Пуха», «Черный плащ». **17.45.** Великие цирки мира. **18.45.** Праздник каждый день. **19.25.** Джентльмен-шоу. **19.55.** Телеафиша. **20.10.** Волейбол. Первенство мировой лиги. Россия — Германия. **21.25.** У Ксюши. **22.20.** Звезды говорят. **22.25.** Спортивная карусель. **22.30.** Премьера телеэкрана. «Сатана».

ПОЛЬША-I

7.55. Программа дня. **8.00.** Подводная одиссея команды Кусто. **8.45.** Сельское хозяйство в мире. **9.15.** Сельскохозяйственная программа. **9.40.** Польские зоопарки. **10.00.** Сериал пр-ва США. **10.25.** Телеутро. **11.15.** Английский язык для детей. **11.25.** Документальный фильм. **12.20.** В кино и на кассете. **12.40.** «Неделя». Сельскохозяйственный журнал. **13.25.** Телеконцерт пожеланий. **13.55.** Театр для детей. **14.45.** С камерой среди зверей. **15.05.** «Прощай Роксфеллер». Сериал пр-ва Польши. **15.50.** Наша весна. **16.30.** Сто вопросов. **17.15.** История фестивалей в Ополе. **18.00.** Телеэкспресс. **18.30.** «Династия». Серия 191. **19.20.** Семь дней — мир. **19.50.** Сатирическая программа. **20.00.** Вечеринка. Мультфильмы У. Диснея. **20.30.** Главный выпуск новостей. **21.15.** «Жемчуг в короне». Сериал пр-ва Англии. **23.05.** Программа кабаре. **23.10.** Спортивное воскресенье. **00.35.** Горячая линия. **00.45.** «Пьяный ангел». Фильм пр-ва Японии. **02.25.** Телелексикон юмора. **03.05.** «Аквен Эльдорадо». Сериал пр-ва Польши. **04.00.** Музыкальная программа.

ПОЛЬША-II

8.25. Обзор событий недели. (Для глухих). **8.35.** Фильм для глухих. **10.20.** Слово на воскресенье. (Для глухих). **10.25.** Приветствие. **10.30.** Местная программа. **11.30.** Богуслав Качинский приглашает детей. **13.00.**«Семейный бумеранг». Сериал пр-ва Англии. **13.45.** Краковские легенды. **14.00.** Путешествие во времени и пространстве. **15.10.** Программа о животных. **16.00.** События недели. **16.30.** Час с Ханной Барбарой. **17.25.** Программа дня. **17.30.** Панорама. **17.40.** «Чудесные годы». Сериал пр-ва США. **18.10.** Театр в кадре. **19.25.** Программа для детей. **19.30.** «Сын земли». Фильм пр-ва Австралии. **21.10.** Час откровения. **22.00.** Панорама. **22.35.** Колесо фортуны. **23.10.** Концерт. **01.00.** Панорама. **01.05.** Концерт.

АПОШНЯЯ СТАРОНКА

Ах, вар ´етэ, вар ´етэ...

Яшчэ раз і доўга ўглядваюся ў здымкі гэтых дзяўчат. Дзеля іх наведаў рэстарацыю «Гродна» і пабачыў праграму. Дарэчы, вар ´етэ стала магчымым у Горадні толькі дзякуючы «перабудове».

Памятаю, як у тыя часы адбываліся першыя рэпетыцыі ў Гарадзкім Доме культуры. Некаторыя з дзяўчат нават прыходзілі з малымі дзецьмі, бо папросту не было з кім заставіць у хаце. Магчыма, ня ўсё добра складвалася ў сям ´і. Аднак у іх быў вялікі запал да новага, яны дапамагалі адна адной і да сямі патоў скакалі на сцэне, высока падымаючы свае прыгожыя ногі.

Людзі па-рознаму ставіліся да іх занятка. Нехта асуджаў, камусьці падабалася, а некаторыя папросту атрымлівалі задавальненьне, ні аб чым незадумваючыся. Тады я таксама не разважаў над тым, дзеля чаго яны скачуць, цыруюць ня новыя панчохі і позна кладуць сваіх дзетак спаць, ды яшчэ кожны раз выслухоўваюць пастаянныя заўвагі мастацкага кіраўніка. Праўда, тых першых танцоўшчыц у гэтым калектыве ужо амаль няма.

Плоцяць грошы тут невялікія, паколькі адзін білет падчас майго візіту ў «Гродна» каштаваў за праграму толькі 150 рублёў, а бутэлька гарэлкі — 900. А яшчэ розныя затраты на арэнду, касьцюмы, музыку і г. д.

Наш горад хоць і несталічны, аднак усе, хто яго наведвае, як правіла, застаюцца задаволенымі. Часткова, думаю, гэтае задавальненьне застаецца і пасьля наведваньня вар ´етэ. Нездарма ж падчас праграмы дзяўчатам дораць кветкі, прыносяць у пакойчык шампанскае. Праўда, бываюць і такія выпадкі, калі камунебудзь з наведвальнікаў раптам захочацца прайсьціся менавіта там, дзе сьпяваюць альбо танцуюць. Але ўсё гэта вельмі зразумела — людзі бываюць розныя. Толькі нягледзячы ні на што праграма вар ´етэ ў «Гродні» цалкам мяняе рэстарацыю, упрыгожвае вольны вечар, бо не можа быць адпачынак толькі пад гарэлку і яду.

Дарэчы, нашых дзяўчат ведаюць ня толькі ў Горадні. Яны гастралявалі ў Сочы, Уладзіміры, Смаленску, Уладзікаўказе, Гомлі, Наварасійску.

М. МІКАЛАЙЧЫК.

НА ЗДЫМКАХ: удзельніцы вар ´еТэ мінулага года; прадстаўляецца сучасная праграма.

Даляр дасягнуў тысячы...

Некаторыя гандляры, каму было вельмі патрэбна, ужо ў гэтыя выхадныя куплялі даляр за адну тысячу рублёў. Цікава, які будзе яго рост далей? Хутчэй за ўсё, ён ня спыніцца. Праўда й тавару ад гэтага на рынку не прыбаўляецца, шмат хто становіцца банкротам.

Зноў шмат украінцаў на рынку. Яны прыязджаюць нават цэлымі турыстычнымі цягнікамі на выхадныя й начуюць у вагонах. Скупляюць, як звычайна, прадукты харчаваньня й даляры.

Цэны на некаторыя харчовыя тавары на Гарадзенскім торжышчы за мінулыя выхадныя:

Сьвініна, 1 кг — ад 600 да 2000 руб.
Цяляціна, 1 кг — 600—1400 руб.
Вэнджаніна, 1 кг — ад 200 да 2500 руб.
Шынка собская, 1 кг — ад 1000 да 1800 руб.
Сала салёнае, 1 кг — ад 650 да 700 руб.
Бараніна, 1 кг — 600—1000 руб.
Яйкі, дзесятак — 170—200 руб.
Масла сьметанковае, 250 г — 230—250 руб.
Сыр «Расейскі», 1 кг — 1400—1600 руб.
Алей 1 л — 300—350 руб.
Курыца, 1 шт.— 2000 руб.
Індык, 1 шт.— 3500 руб.
Морква, 1 кг — 180—200 руб.
Бульба, 1 кг — 23—25 руб.
Капуста, 1 кг — 400 руб.
Цыбуля, 1 кг — 30—35 руб.
Цыбуля зялёная, пучок — 20—25 руб.
Рэдзька, пучок — 50—80 руб.
Гуркі, 1 кг — 270—330 руб.
Яблыкі, 1 кг — 150—250 руб.
Бананы, 1 шт.— 220 руб.
Мёд, 1 кг — 1500 руб.
Тытунь, 1 кг — 350 руб.
Ружы, 1 шт.— 50—300 руб.
Гарэлка, 1 бут.— 960—980 руб.
Даляр США — 960—980 руб.

М. ЖЫЛЕЎСКАЯ.

Шаноўныя спадарыні й спадары!
Газэта «ПАГОНЯ» — гэта зьвесткі з Гарадзеншчыны, Віленшчыны й Беласточчыны. Калі вас цікавіць беларускае жыцьцё ня толькі на Беларусі, але таксама ў Польшчы й Летуве, дык падпішыцеся на нашу газэту! Паўгадавы кошт — 333 рублі, індэкс — 63124. Падпіска прымаецца ў любым паштовым аддзяленьні Рэспублікі Беларусь.

Ці добры ты пакупнік?

Амэрыканскі сацыёлаг Фэйт Панкорн ахарактарызаваў 80-я гады як дзесяцігоддзе — «пачатак». Бо людзі не адмаўляюць сабе ні ў чым, патураючы сваім жаданьням.

У 50% задавальненьне ад шыкоўнай пакупкі,— лічыць Фэйт,— складае сам факт яе набыцьця. А вось для 90-х гадоў характэрна ужо атрыманьне задавальненьня ад менавіта выгоднай пакупкі: хваляваньне значна ўзрастае, калі вы набылі нешта таньней, чым яно каштуе. Хочаце пераканацца ў гэтым? Вось некалькі меркаваньняў амэрыканак.

Брокер з біржы Сан-Францыска спадарыня Мэры, якая выкарыстоўвае свае абедзеныя перапынкі на наведваньне выставаў, усе уік-энды праводзіць на танных распрадажах: «Мінулай восеньню я знайшла сабе скураную спадніцу, якую ўцанілі з 600 даляраў да 25! Усякі раз, калі я яе апранаю, у мяне пачуцьцё, нібыта я дабілася нечага «выключнага»!

Спадарыня Клер з Сэнь-Луіса, да прыкладу, адчула сябе шчасьлівай, калі выпадкова зрабіла выгодную пакупку: «Я паехала пакатацца за горад і раптам паддалася нейкаму імпульсу, пачала аб ´яжджаць адрасы, дзе вядзецца продаж розных тавараў на вуліцы па аб ´явах. Вы не паверыце, што я знайшла настольнік з Дамаска ўсяго за 5 даляраў і дубовы пісьмовы стол за 100! У мяне было адчуваньне, быццам сама прадбачлівасьць дапамагла мне абставіць новую кватэру».

Інфляцыя прымусціь і нас з вамі цаніць выгадныя пакупкі. Ну, а ці добры ты пакупнік? Ці ўмееш рабіць пакупкі? Паспрабуйце адказаць на тэст з галандзкага часопіса «Флаір».

1. Вы ідзяце ў краму:
а) у вас заўсёды спіс неабходных пакупак і вы яго прытрымліваецеся — 1;
б) вы купляеце ўсё, што падабаецца, і звыш «плана» — 3;
в) часам вы дазваляеце купіць штонебудзь «звыш», але толькі часам — 2;

2. У краме вы заўважылі паліто і таньней яго звычайнага кошту. Але ў вас ужо яно ёсьць. Што рабіць?
а) вы купляеце паліто — 3;
б) адмаўляецеся ад пакупкі — 1;
в) вы ў роздуме, і ўсё ж купляеце, бо гэта рэч будзе для вас прыемнай не адну гадзіну — 2.

3. Ці часта вы купляеце звыш таго, чым вам патрэбна?
А) амаль кожны дзень — 3;
б) два разы на тыдзень — 2;
в) раз у тыдзень — 1.

4. Ці ёсьць у вас пазыкі?
а) так, але ня шмат — 2;
б) так, шмат — 3;
в) не, я не бяру пазыкі — 1.

5. Як часта вы шкадуеце аб набытай пакупцы!
а) практычна ніколі — 1;
б) часам — 2;
в) вельмі часта — 4.

6. Ці часта вы пакідаеце спэцыяльна грошы дома, каб пазьбегнуць спакусы іх патраціць!
а) не, ніколі, бо не купляю лішняга — 1;
б) часам, асабліва падчас танных распрадажаў тавараў — 2;
в) часта — 4.

Вынікі тэста:

0—7 ачкоў. Вас можна павіншаваць — вы ня той чалавек, які марна траціць грошы. Магчыма, вы нават вельмі эканомны чалавек. Зрабіце сабе прыемнасьць — купіце што-небудзь незапланаванае.

8—13 ачкоў. Выбар прыпадае на сярэдзіну. Вам няма аб чым турбавацца. Праўда, іншы раз у вас зьяўляецца жаданьне набыць нешта новае, але гэта не мацней за вашу волю.

14 і болей. Сьцеражыцеся застацца зусім бяз грошаў, бо часам у вас узьнікае нестрымальнае жаданьне — купляць.

Падрыхтаваў А. КАНДРАШОЎ.

Футбол

Насуперак скэптычным заявам суверэнны беларускі футбол ідзе наперад й набывае рысы эўрапэйскага стандарту. Мала-памалу набіраюцца вопыту й майстэрства ўчарашнія аматарскія клюбы. Гульні з іх удзелам робяцца часам непрадказальнымі. Асабліва гэта тычыцца ў сёлетнім сэзоне гарадзенскага «Хіміка», які ў дзевяці апошніх гульнях ня ведае пройгрышаў. Таксама пасьпяхова гуляе ў другім крузе бабруйскі «Фандок», віцебскі «КІМ» і менская «Беларусь». Менавіта гэтыя клюбы й павядуць барацьбу за другое месца, якое дае магчымасьць атрымаць пуцёўку на эўрапэйскія кубкі.

У ніжняй частцы турнірнай табліцы «ўтульна» разьмясьціліся «Абутнік» з Ліды й жодзінскае «Тарпэда». Яны амаль страцілі шанцы ўтрымацца сярод мацнейшых, і проста адбываюць свой нумар на полі.

Г. СЫСОЙ.

«ПАГОНЯ»

Рэдактар С. АСТРАЎЦОЎ

Заснавальнік: культурна-асьветніцкі фонд «Бацькаўшчына»

Адрас рэдакцыі: 230023, г. Горадня, вул. Дамініканская, 1.
Тэлефоны: 45-29-96, 45-41-83.
Газэта выдаецца штотыдзень па пятніцах.
Індэкс 63124. Ліцэнзія № 465.
Фотанабор, афсэтны друк.
Гарадзенская вабласная ўзбуйненая друкарня: 230003, г. Горадня, вул. Паліграфістаў, 4.
Падпісана да друку 20.V.1993 г.
Тыраж 3400 паасобнікаў **Замова 2516**